

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

Szerkeszti a püspöki hivatal
A szerkesztésért felelős FUTÓ ANDRÁS
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECEN, KÁLVIN-TÉR 17. SZ.

Megjelenik minden hó 15-én. = Előfizetési ár 1 évre 4 P 80 f.
Postatakarékpénztári csekkszám: 43,916.

Tiszántúli segédlelkészkérdés.

(Cs. S.) Amikor megkaptam e lap vezető-sége részéről a megtisztelő felkérést, vezércikket írni valami égető egyházkerületi problémáról, a kérdések egész sora lobbant fel izzóan, de ezek között a legmagasabbra a láng ebből csapott.

Nincs ma égetőbb sebe a Tiszántúli Református Egyházkerületnek a segédlelkészkérdésnél. A többi három egyházkerületben, sőt az elszakított részekben is ez az ügy eléggé rendezve van. Csak a legnagyobb egyházkerület fordított eddig az Úr e legkisebb szolgáira kevés gondot. Az egyházkerületünkben uralkodó káplánelhelyezési rendszer még valahogy védhető és tartható segédlelké-zhiány esetén, bár a segédlelkészeket legalább két-három évenként akkor is fel kellene cserélni supplantatio elkerülése céljából és bővebb gyakorlat szerzésének lehetőségéért. De segédlelkészbőség esetén a mai rendszer tömérdek baj, nyomorúság és kár magvat rejti magában.

1. Az ifjú Timotheus már theologus korában, legáción, vakáción megkísérel minden módot sokszor évekkkel előbb, hogy hogyan juthatna be a hátsó ajtón, régen végzeteket és érdemesbekeret megelőzve, rokonösszeköttetéseket s a protekció minden eszközét kihasználva... egy-egy káplánia elnyeréséért. Csoda-e, ha az ilyen ember a rendes lelkészi állásba is ilyen úton akar bejutni!?

2. Mindenkinek olyan helyre kellene kerülni káplánnak, ahol az egyház magasabb érdekei nem lennének veszélyeztetve, ha később ugyanott pappá is lenne az illető. Hány megdöbbentő eset történik, amikor az egyre bokrosodó kápláni évek sűrűjéből kiröppen a jogosulatlan ambíció karvalymadara és az anyaszentegyházat védő Szentlélek galambjával is perbeszáll, s úgy foglalja el egy jobb sorsra érdemes ekklezsia vezetői

fészkét. Védekezése hibátlanul logikus: *ha jó volt ott annyi időn keresztül káplánnak, miért ne lenne jó ott papnak?*

3. Ha valaki ma valahol káplán lehet, legtöbbször ott kell maradnia káplánkora legvégső határáig. Más egyházkerületekbe egy-egy helyben való rendes lelkészi szolgálatnak is tisztas az éveknek az a száma, amit nálunk igen sok káplán egy-egy gyülekezetben eltölt. Eleinte hálás az elhelyezkedésért, azután csendesesen beleéli magát a helyi viszonyokba, összebarátkozik és benősül a hangadó rétegbe, s miután hiába vár másutt parókiát, *elkezd supplantálni principális életfája alá.* Még ha ő nem tenné is, megteszi az új rokonság, s megkezdődik a gyülekezeti élet lassú halloklása. A lelkipásztor ilyenkor már gúzsbakötött kezű, csak olajat öntene a tűzre, ha elhelyeztetést kérne, mert ekkorára már az ifjabb ember pártja úgy meggyökerezik, hogy halálra tudja keseríteni és néma szenvedésre kényszeríteni az öreg lelkipásztort. Még az is jaj néki, ha valamit megsejt az esperesi vizitáció ez átdatlan viszonyból, hát még ha nyíltan lépne fel az elhelyezés kérelmével.

De minek hozzam fel a többi fájdalmas esetet. Nem idézek részleteket elhelyezéshez nem jutott és évek óta reménytelenül váró segédlelkészek leveleiből. Majd kellő helyen erre is sor kerül.

A segédlelkészekről szóló egyházkerületi szabályrendelet 4. pontja összeállít egy bizottságot. Ennek kell megakadulnia a novemberi kerületi gyűlésen és évről-évre legalább egyszer végigmennie a segédlelkészek névsorán. Megvizsgálni alkalmaztatási viszonyait: megfelelőek-e azok a szolgáltatások, amiket a segédlelkész kap és ad. Ez a bizottság tegyen javaslatot szeretett Püspökünknek előléptetésre is, hátrátételre is. A hűséges munka kell, hogy megkapja jutalmát, a magabizó eltávolítás kell, hogy megjobbulásra

alkalmat nyerjen. Ennek a bizottságnak kell gondolnia arra, hogy a megfelelő ifjak sora megismerhesék a falusi, a városi, az esperesi adminisztratív, a hitoktató, stb. káplánságokkal járó teendők egész skaláját, valamint az egyházkerület különböző egyházmegyéit. Ez a bizottság venné sorra a zsinati szanaló rendelkezéseket, s mutatna reá új kápláni állások nyitására szükségére és lehetőségére.

Mert egyházkerületünkben minden tényező érdekében a *segédlelkész-kérdés tovább így nem maradhat!!*

Részlet a környékünkbeli püspöki látogatásból.

Nagy érdeklődés, lázas izgalom előzte meg mifelénk a generalis vizitációt.

Ami nem is csoda. Emberemlékezet óta errefelé generalis vizitáció nem volt.

Holott itteni gyülekezeteink, a legősibb református gyülekezetek. Alig van itt gyülekezet, melynek birtokában többszázéves úrasztali kelyhek, abroszok nem volnának. Amikor ezen klenodiumokkal foglalkozik az ember, mintha csak Sztáray Mihály énekét hallaná.

Énekes ajkú emberek ma is itteni híveink. A saját püspökünk iránt való tisztelet és szeretet valósággal velök születik. Hát még amikor bizonyos nagy magyar igazságokért, a szenvedés, a megpróbáltatás glóriája övezi saját püspökének homlokát. Be kell ismernünk, hogy régebben is, de ma különösen a „Baltazar” név nagy és szent eszmék, elvek symbolumát jelenti híveink tömkelegében.

Személyesen győződtem meg ezen igazságról a mostani püspöklátogatás alkalmával.

A gávai református nép például valósággal rá van nevelve az egyszerűsége. Nem bankettezünk és nem díkeiozunk soha. S jaj lenne itt annak a papnak, aki az egyház jövedelméből holmi közös eszem-izomot engedélyezne. A legnagyobb kálvini egyszerűségben élünk itt mindnyájan.

De most, amikor híret vették, hogy jön dr. Baltazar püspök, mintha kieserélték volna az atyafiakat. — Másszor nem bánjuk, de most tessék lemondani tiszteletes uramnak azokról az egyszerű tempókról, — hangzott felém az üzenet.

Majd amikor eléjük tártam, hogy illetlen dolog például a templom belsejét az egyház nyers bevételeiből rendbehozni, azonnal elindultak a faluban pénzt gyűjteni a templom belső renoválására.

De így volt ez a környékbeli gyülekezetekben mindenütt. Ácsok, kőművesek, asztalosok évtizedek óta elhanyagolt tetőzetet, falakat, ablakokat javítottak, tatarozgattak hétszámra. A környék egyetlen bádogosa valóságos artista mutatványokat végzett a nagy magasságban, az egyes tornyokon bádogfésztés közben.

A gávai hetipiacon így kiáltott fel egyik iparos polgártárs: Bárcsak minden esztendőben idejönne a reformátusok püspöke!

Végre elérkezett a várva-várt nap. Szeptember 22-én, szép nyárvégi vasárnapon, Rakamazon üdvözöltük szeretett püspökünket.

Vitéz Mikó Bertalan, a felső-dadai járás főszolgabírája, középszabolcsi egyházmegyéink tanácsbírája tartotta az első üdvözlő beszédet. Aztán Tarkányi János, Rakamaz község főjegyzője.

Rakamazról Szabolcs községe felé indult a menet. Elöl püspök urunk kíséretében Maklár Károly ker. főjegyzőnk, Futó András titkár. S aztán Porzso István esperes és dr. Nánassy Andor egyházmegyei gondnok.

Szabolcs környékbeli lelkésztestvéreimmel együtt néztem végig a fogadtatás megható jelenetét. Az ősi földvár tövében Tomory Dezső üdvözölte püspök urunkat, nagy közvetlenséggel, a tisztelet és szeretet hangján. Püspök urunk frappáns válaszát könnyezve hallgatta végig Dezső testvérünk s a jelenvalók serege.

A letűnt idők szemüvegén nézve a dolgokat, az eseményeket, ez a jelenet volt előttem a legmeghatóbb.

Óh mert, — amit sokan észre nem vesznek — az idők visszajárnak, visszatérnek. A biblia szentséges megállapítása szerint, a halottak feltámadnak. Régi tófenékeken, kihaltak látszó régi folyammedrekben, egy szép napon újból megjelenik a víz, a tó s rohan, száguld előre újból az élővíz.

Az 1604. év őszén Bocskay István járt ezen a tájékon, leverve Belgiojósó seregét. Majd újabb intézkedés jött Bécsből. Barbiani rác csapatai siettek a hajdúk szétverésére. A hajdúk azonban összetörték a rác csapatot is. Gáván, a Tisza mai medre mellett ma is megvan a Rác-temető. Pár évvel ezelőtt, egyik nagy áradás alkalmával a saját szememmel láttam a fővényen fekvő csontvázakat. Emlékszem jól, hogy a szomorú relikviákat látva, percekig tűnődtem azon, hogy mit nem tesz a zsarnokság, a kényuralom, s mit nem áldoznak az emberek hitért, hazáért, szabadságért?...

Az idők visszajárnak. A huszadik század hajdúinak egyik legkiválóbb alakja, a kelet-magyarországi reformátusok püspöke, végigvonul újból Bocskay útjain. De nem karddal, buzogánnyal, gyilkoló hadsereggel. Kezében egy egyszerű bőrtokban a biblia. Az ősi szabolcsi földvár alatt, Bocskay-fövegben fogadja szeretettel a református pap.

A fogadtatás után mindnyájan a templomba mentünk. Itt Maklár Károly főjegyzőnk olvasott bibliát, Máté 7, 24—29. verseit. Ritka szép orgánumával, komolyságával elragadva mindnyájunkat. Bibliaolvasás után püspök urunk predikált a főjegyző által felolvasott igékről. Hasonlítva a református egyházat a kősziklán épített hajlékhoz. A szabolcsi és környékbeli hívek pedig velünk együtt áhitattal hallgatták az igét. Abban a tudatban, hogy senki méltóbban, szebben, őszintébben nem beszélhet ma a kősziklán épült házról, mint dr. Baltazar Dezső püspökünk. Predikáció után Toka Károly helybeli tanító szólaltatta meg művészi érzékkel összeállított és vezetett gyermek-kórusát.

Istentisztelet után néhai jó b. e. Mudrány András egykori kúriájában, a jelenlegi szabolcsi parókhián ebéd következett. Ebéd Tomory Dezsőnél. Jaj itt a gyenge gyomrú embereknek! Volt ott mindenféle, amit csak szem és száj kívánt.

Ebéd után jött a látogatás legfőbb célja, — a vizitáció.

Elő a relikviákkal és a mai reális élet okmányai-val, hangzott a kerületi főjegyző meghagyása.

Ez már beszéd, — gondoltam magamban.

Igazsága van a főjegyzőnek. A letűnt idők emlékeit meg kell becsülnünk. A kongrua, az államsegély-nélküli nagy időket felejtenünk nem szabad. Mert hiába, mint említém, az idők visszajárnak. A régi, kihaltak látszó folyammedreket újból felkeresik az élővizek.

Alkonyatfelé járt már az idő, amikor püspök urunk ezen szavakkal vetett véget a vizitációnak: Most pedig gyerünk a földvára!

Pár perc alatt fent voltunk a millenáris emlékoszlop mellett. Püspök urunk leült az emlékoszlop talapzatára s nézte a hatalmas panorámát, a temérdek hegyet, völgyet, síkságot, a kanyargó Tiszát, a lezállt nap sugárkévéi mellett.

Ez aztán méltó környezet a keletmagyarországi fajmagyarság lelki vezéréhez, — állapítottam meg, szóltanul magamban.

„Mindezeket néked adom, ha leborulva imádsz engem. Ekkor monda neki Jézus: Eredj el Sátán, mert meg van írva: Az Urat, a te Istenedet imádd és csak neki szolgálj.” (Máté 4. 9. 10.)

A szabolcsi földvár legmagasabb pontján időző püspökünk láttára elvonult előttem a régi debreceni püspökök s jelenkori püspökünk élete.

Eredj el Sátán! — hányszor, hány ajakon hangzott el már a debreceni kollégium szomszédságában, a püspöki lakás mentén ez a nehézményezett íge. Hányszor, óh hányszor lett már emiatt országos felháborodás! ?...

A földvárról lejövet következett a vacsora, ahol — hála Istennek — személyesen győződhettem meg arról, hogy a hagyományos jóízű magyar humor kedves karakterisztikuma jelenkori püspökünknek is.

Vacsora után eszembejutott, hogy Maklár főjegyzőnk roppant erősen hangsúlyozta a szószekeken, a kősziklán és fővényen épült ház történeténél eme szavakat: Fújtak a szelek.

Hát, Imre — gondoltam magamban —, holnapután már Gáván fújnak a szelek. Ott lesz a generális vizitáció. Jó lesz hazamenni, mert a levéltár stb. körül még mindig rendeznivalók mutatkoznak.

Így aztán a balsai és vencesellői generális vizitációról lemaradtam.

Kedden, szeptember 24-én, csodálatosan szép reggelre virradtam. Mintha csak tavasz lett volna. Úgy tetszett, mintha messze tájakról megérkezett éneklő madarak hangicsálnának a templom fái körül. Reggel öt óra tájban előkelő s egyszerű nőekkel, leányokkal, asszonyokkal telt meg a templom. Díszítették a templomot. Hordták a temérdek virágot, ékesítették a szószekeket, az úrasztalát.

Magam is megjelentem közöttük. S egy-egy theologiai tanárt meghaladó komoly ábrázattal fejtegetni kezdtem előttük, hogy a szószekekre helyezett virág kábító hatással van a szónokra.

Mondhatom, hogy a nők serege egyhangúlag leszavazott.

Mindig így volt és mindig így lesz — állapítottam meg magamban —, miszerint a vallás nagy és szent birodalmának legbátrabb és legfanatikusabb harcosai a nők táborából fognak kikerülni minden időben.

Templomból kijövet alig értem a lakásomra, egy levele ezen szavakkal állított be hozzám: Itt vannak a kegyelmes úrök!

Amint megálltam püspök urunk előtt, hogy üdvözlő szavaimat elmondjam, különös érzés és gondolat lett úrrá felettem.

Nem a gyűléseken, konferenciákon einöklő komoly, szigorú tekintetű Baltazár püspök állott előttem. Úgy éreztem, hogy egy jószágot sugárzó, mosolygó szempár tekintget felém. Egy szempár, amelynek lényét, mosolygását egész életünkben nem tudjuk elfelejteni. Hiszen ez a fény, ez a mosolygás volt az, amelyik csintalan gyermekkorunkban, könnyelmű ifjúságunk idején intett, buzdított bennünket. Ez a tekintet volt az, amelynek láttára e fajta szavak csendültek füleinkbe: Légy jó, légy hű, becsületes. Tanulj, igyekezzél; ember lesz belőled!

Óh, más a püspök, amikor a gyűléseken elnököl. És más, amikor egyházát, nyáját tekintti meg.

Fogadtatás után a templomba mentünk. A templomot is mintha kicseréltek volna. Felekezeti különbség nélkül sietett, igyekezett az istentiszteleten résztvenni mindenki. Megtelték a karok, a padok, a térések.

Püspök urunk elmélkedése Máté 25, 31—46. versein épült fel. A megszokott áhitattal, drámai erővel beszélt az utolsó ítéletről, a szegénység és jótétel problémájáról. Elmélkedése után áldófohász következett, amelyet könnyezve hallgattak a másvallásúak is. Majd a környék egyik legrégebb és legjobb énekkara énekelt Terjék József művészi vezetése mellett.

Istentisztelet után jött a vizitáció. Régi úrasztali kelyhek, abroszok ékesítették az elnökség asztalát. Ami ott történt, annak megörökítése, az egyházi jegyző feladata lesz.

Aztán közebédre mentünk, ahol a kormányzót püspök urunk köszöntötte. Maklár Károly főjegyzőnk pedig jelenlevő országgyűlési képviselőnk, dr. Illyés Józsefet.

Delután a gávai parókhia egyik szobája átalakult püspöki irodává. Mert még meg sem érkeztek a generális vizitáció illusztris tagjai, már is egy csomó akta, levél érkezett a püspöki hivatal címére.

Püspök urunk pár óra alatt elintézte a sok aktát, válaszolt a levelekre.

S aztán elkövetkezett az alkony. Püspök urunk elhagyta a parókhát, elment a Lónyay-csatorna töltésére levegőzni, elmélkedni. Személyesen kísértem le arra a helyre, ahol magam is elmélkedni szoktam naponként.

Amikor magára hagytam püspök urunkat, Kossuth Lajosnak „Irataim az emigrációból” című műve jutott eszembe, amelyben az öreg Kossuth elbeszéli, hogy mindig inkább a magányt, a szemlélődést szerette, a végzet azonban folyton a tömegek elé, a forumra kényszerítette...

Hát ez a magyar vezéregyéniségek, kiválóságok sorsa...

Estének idején vitéz Mikó Bertalan főszolgabírónk, főgondnokunk kedélyes vacsorán látta vendégül a generális vizitáció illusztris tagjait.

Majd jött a reggel, melynek óráit e sorok írója, bizony-bizony sokaig fogja emlegetni.

Amint püspök urunk és kísérete elhelyezkedtek az egyes fogatokon s elindultak Tiszabercel felé, az egyik fogat lovai, — amelyen Futó Andrással jó-

magam foglaltam helyet —, felmondva a gyepőnek való engedelmességet, világgá kezdtek rohanni. S én, akinek véletlenül alföldi és bánáti missziói szolgálataim idejéből amyi szomorú emlékem van a saját porhüvelyemmel veszettül száguldó lovakról, aki ifjúkoromban egy-egy elszánt, vakmerő ugrással szabadultam meg néha a láb, borda- és koponya-repedéstől, megfejtkezve arról, hogy immáron közelebb vagyok a hatvanadik életévhez, mint a ötvenedikhez, hirtelen kiugrottam a repülő fogatrol.

S összezúzott homlokkal, félig elaléltnan kerültem el a köves úton. Beteljesedett rajtam, amit nem régen Ravasz László püspökünknek egyik rádió közvetített beszédéből jegyeztem meg: Helytelen dolog, amikor öregedő legények csikorgó csontokkal táncolni igyekeznek.

Ma már, hála Istennek, javuló sorsban, állapotban vagyok. Némi sebekkel, sebhelyekkel, de gazdag emlékekkel.

A generális vizitációnak az egész gyülekezetre kiható erejéről, áldásos voltáról személyesen győződhettem meg. Megható dolog, amikor a gyülekezet a saját templomában hallgatja saját püspökét. Valójában ősi, apostoli szokás, intézmény a püspöklátogatás. Pál apostol is személyesen kereste fel azon gyülekezeteket, amelyeknek nevei ma már a Szentírás lapjain foglalnak helyet.

Reám nézve pedig mindig felejthetetlen lesz ama jelenet, amikor a saját egyszerű parókiám előtt sok fáradtság, küzdelem után és közepette, mégis csak reám szegeződött egy tekintet... Egy tekintet, egy szempár, amelynek sugáraiból sok megpróbáltatás, de temérdek jószág, szeretet sugárzott felém.

Oh, nem árt az, ha a mai felfordult, emberi gyarlóságokkal terhelt, bűnös világban, reánk, egyszerű lelkipásztorokra, a saját kapunkban, reánk tekint a saját püspökünk, dr. Baltazár Dezső szeme.

Baráth Imre.

Bocskay haláláról.

Erdély története címen Marcali Henrik tollából jelent meg legújabb munkája, amelyben megírva Bocskay halálát, megjegyzi, hogy az akkori kor szokása szerint halálát mérgezésnek tulajdonították. Hogy mi ebben a mérgezésben a történelmi valóság, arra akkori író munkájából akarok rávilágítani. Hortélius Hieronymus protestáns német író betűzte Magyarország és Nürnbergben kiadta Magyarország leírását. Ebben mondja el Bocskay halálának körülményeit a következőképpen. A bécsi béke alkudozásai közben Bocskay kancellárja, Kátay Mihály október 15-én este a fejedelmet vacsorára magához hívta és lassan ölé méreggel megétette. Bocskay rosszul lett és a bevett mérges étel egy részét kihányta, de súlyos betegségbe esett. Bocskay Kátayt rögtön vasraverette és magános kamarába záratta. Bocskay méreggel okozott betegségén megpróbálták orvosai segíteni és még a híres lengyelországi Eleázár zsidó orvost is elhívták, aki azonban orvosaival együtt a gyógyulás reményességéről lemondott és a beteget menthetetlennek jelentette ki.

Bocskay betegségének súlyos volta dacára is dec. 13-ra híveit Kassára tanácskozássra hívta össze, ahol

eljük tártá a bécsi békére vonatkozó nézetét, míg ezeket a legközelebbi országgyűlés elé terjesztheti. Ez volt azonban Boesckaynak az államügyekben való utolsó intézkedése, mert közeledni érezvén halálát, három tanú, ú. m. Alvinczy Péter udvari lelkésze, örvéni Deák Pál kincstárnoka és Pécsy Simon titkára jelenlétében, december 17-én megtette végrendeletét és december 22-én reggel 5 órakor meghalt.

Kátay Mihály továbbra is fogságban maradt, bár fenyegetőzve követelte szabadonbocsátását és levelet csempészett ki a fogságból Prágában élő barátaihoz címezve, amelyben azt kérte, hogy eszközöljenek ki Prágában olyan rendeletet, mely szerint őt bocsássák ki azonnal a fogságból. E levél azonban Nyáry Pál főudvarmester kezébe került, aki erre bizonyítva látván Kátay bűnösségét, január 13-án reggel 5 órakor Kátayt a börtönből hat hajdúval elhozatta és a főtéren felállított pelengér előtt földre fektetvén, darabokra vagdaltatta. Nevét pedig a pellengérré, mint nyilvános gonosztevőét, kiszegeztette. Testének darabjait széthányták, úgy-hogy tüdejének és májának elhullott darabjaival délután még a gyermekök pajkosságából egymást hajigálták, bár reggel 8 órakor eljövén Kátay cselédjei s urok testének darabjait lepedőbe szedvén, jajgató özvegyének eltakarítás végett átadták.

Igy közli ezt le Fessler is Magyarország történetét tárgyaló német munkájában, VII. kötet 617. lapján. Az újabkori történetírás még a Borgiák mérgezését is igyekszik elsimítani, azt pedig, hogy a magyar történelemben sokszor milyen eszközökkel igyekeztek a magyarságot és a protestantizmust kiirtani, minden áron simítgatni igyekeznek. A nyilvános kivégzéseket nem lehet letagadni, azonban még azokon kívül sem volt elég erejük hozzá, hogy nyíltan írják a magyarságot és a protestantizmust, akkor milyen alattomos eszközöket használtak fel: az akkori kor emberei szomorúan tudták. Nem tesz jó szolgálatot sem a magyarságnak, sem a protestantizmusnak, aki az igazságot e téren leplezgetni igyekszik. Csak így tudjuk megérteni azt a mérhetetlen gyűlöletet, amely a magyarokat — és nem csak a protestánsokat — a bécsi udvar politikájával szemben élet-halálharca kényszerítette bele a XVII. század folyamán egészen Rákóczi szabadságharcáig.

Kálló.

Görömbei Péter.

Partikula-iskolák létesítése.

Minden iskolaév kezdete új és évről-évre növekedő gondot jelenthet református iskolákat fenntartó testületeink számára. Ilyenkor bontakoznak ki legélesebb körvonalakkal a nehézségek s ilyenkor már bele lelkünkbe a legfájdalmasabban a jövődóért való aggodás. Nem is joggal telik meg a szív keserűséggel, ha látni kell, hogy a mi tanító egyházunk „veteményes kertje”, jövőnk legerősebb záloga és biztosítéka az idők megnehezedésével fordított arányban folyton fogyatkozó erővel kénytelen a maga kulturális harcát megvívni.

Tudjuk mindnyájan, hogy ennek legfőképpen anyagi meggyengülésünk az okozója. A súlyos gazdasági viszonyok közt öröm és büszkeség helyett sokszor

bizony teher az iskolafenntartás. Ez a körülmény bénítja a fenntartótestületek jóindulatú áldozatkészségét, ez nehezedik a tanérek lelkére, ez akadályozza a magasabbra szárnyalást, ez fokozza le a lelkesedést és — sajnos — emiatt nem lehet sokszor eleget tenni a modern kor paedagógiai követelményeinek. Az állami segítség igénybevételének mind erősebb kényszerűsége pedig lassan de biztosan szűkíti autonómiánkban gyökerező jogainkat s ma már ott tartunk, hogy református iskoláink nemcsak egyéniségüket, sajátos izüket veszítik el, hanem még külörleges egyházi feladataink megoldására is alig-alig tudnak módot és alkalmat nyújtani. Egész egyetemes magyar kultúránk kárára és veszélyére, mert a szellemileg államosított iskolák semmiesetre sem nyújthatják a nevelésben azt, amit az egységes és tökéletes világnézeti alapon működő autonóm felekezeti iskolák a maguk erőinek szabad kifejtése útján nyújtani tudnának.

Általános segítséget ebben a helyzetben csak úgy remélhetünk, ha a néhány évtized előtt divatos államosítás helyett a felekezetiesítés gondolatát igyekszünk a köztudatban uralomra juttatni s ha ezt követőleg sikerül az államkormányzatot is meggyőzni, hogy minden tekintetben előnyösebb lenne az állami pénzen fenntartott, de egyházi vezetés mellett működő iskolarendszer kiépítése, mint akár az állami, akár az anyagilag egyházi vállakra tolt, de szellemileg szinte teljesen államilag irányított iskolák fenntartása. A magyar iskolák érdekében kívánatos, hogy az ilyen értelmű általános segítségnek minél előbb elérkezzék az ideje. De segítenünk addig is kell ott, ahol ez módunkban áll.

A középiskolai oktatás területén könnyű is lenne ezt a módot megtalálni egy régi, szép református tradíció újjáélesztése segítségével. Nem kellene egyebet tenni, mint modernizált formában visszaállítani a régi partikulák rendszerét.

Tudjuk jól, hogy ősi, nagy református kollégiumaink, különösen a debreceni, még a múlt század közepén is ú. n. partikulákat tartottak fenn különböző nagyobb városokban. Arany János is ilyen partikulában tanult Nagyszalontán. Ezek a partikulák inkább csak szellemi kapcsolatban állottak az anyaiskolával, ahonnan rektorokat és praceptorokat kaptak. Ezek a tanítómesterek magukkal hozták az anyaintézet lelkének egy darabját s az anyaiskolában magukbaszivott világnézettel itatták át tanítványaik gondolkozását is. Bizonyítani sem kell, hogy milyen áldásos következményei voltak a partikulák működésének. Egy szellemileg és anyagilag szilárdan álló lelki erődítmény előérsei voltak ezek a leányintézetek. Érezték hátuk mögött a védő, pártfogó, irányító kezet, a nagy máglya tüzetől vitt csóvakkal gyújtogatták a hit és tudomány újabb lángjait — komoly és jó munkára köteleztették már függőségi viszonyuknál fogva —, s adták a kiválogatott, megrostált anyagot az anyaiskola továbbfejlesztő szárnyai alá. Ez volt az igazi, helyes szelektálás, aminek hasznát látta egyház és állam egyaránt!

Mennyivel könnyebben lehetne ilyen partikulákat létesíteni ma! Amikor négy-öt óraadó tanár alkalmazása elegendő lenne egy négyosztályos partikula működésének biztosításához, mert vonaton és autón 20—30 perc alatt ellenőrzésre és tanórák tartására az anyaiskolától könnyen kijárhatnának ki-

segítő tanárok a partikulához. Hiszen a partikula az anyaiskola székhelyétől időben nem lenne távolabb, mint amennyire egy nagyvárosi tanár lakik az iskola-épülettől.

Ezzel a megoldással mérhetetlenül sokat nyerne minden érdekelt.

Nyernének azok a községek, amelyekben partikula működne. Hiszen 10—15,000 ma élő magyar léleknek valóban szüksége is van egy középfokú iskolára. Még törvénnyel is kötelezhetők lennének polgári iskolák fenntartására. Már pedig egy önálló iskola külön adminisztrációval, külön igazgatóval teljes létszámú tanártestülettel szinte elbírhatatlan terhet jelent egy ilyen alföldi nagyközség számára. Kénytelen tehát a lakosság vagy lemondani a ma már föltétlenül szükségesnek tartható iskoláztatásról, vagy vonattal bejáratni az ifjúságot a legközelebb fekvő iskolába, ami pedig erkölcsileg, egészségügyileg és tanulmányi szempontból is tagadhatatlan veszélyeket rejt magában. A partikulák által azonban ingyen, vagy legfeljebb két rendes tanári tanszék szervezésével egy tökéletesen működő iskolához jutna, amely a község szellemi életének felpezsdítésével is hasznos szolgálatokat tenne. Nyerne a tanulóifjúság, mert otthon mégis csak kényelmesebben és jobban szentelhetné magát a tanulásnak, mint vonattal bejárás közben. De nyerne az anyaiskola is, mert a nagyobb felelősség, a kiterjedtebb munkatársi tábor bővebb mértékkel szolgálhatná az alkalmakat a szellemi erők kifejtésére s előkészített, válogatott anyagot kapna felső osztályai számára.

Jelentős nyereséget könyvelhetne el a partikulák révén az egyetemes református egyház. A református anyaintézet tanártestülete és a partikulák tanárai erjesztő kovások lehetnének az egyházi élet sok vonatkozásában a partikulák székhelyén. A református ifjúság belátható időn belül más úton nem is terelhető olyan mértékben református iskolák falai közé, mint a partikulákban. A fiatal református tanárnemzedéknek is ideiglenes vagy végleges kényeret adnának ezek az iskolák s ez a fiatal tanárnemzedék kialakult református szellemű iskolák védőszármayaik alatt formálná ki egész életére a maga nevelési módszerét. A partikulák segítségével módunk lenne arra is, hogy végre megvalósítsuk az önálló református tantervet. Építhetnénk felső tagozataink alá olyan alsó négy osztályt, amely a középiskolák mai alsó négy osztálya és a mai polgári iskolák között jobban megfelelné a modern és a gyakorlati élet követelményeinek és a református nevelési eszményeknek is, mint a ma meglevők.

De nyerne a partikulákkal az egyetemes magyar kultúra is. A partikulák erős felügyelet alatt álló, az anyaintézet nagy erkölcsi és szellemi tőkéjével rendelkező, komoly iskolái lennének, amelyekben szelektálnának a magyar föld őstehetségeket rejtető igazi értékei és csökkenne a magyar tehetségek elkallódásának nagyon sokszor megsiratott veszélye.

Joggal kérdezhettük: ki vesztené, ki károsodna a partikulák létesítésével? És joggal felelhetjük: senki! Miért nem lehetne tehát megcsinálni?

A szeghalmi református Péter András reálgimnázium ebben az iskolai évben gyakorlatilag is megpróbálja életrehozni a partikulák intézményét Déva-

ványán és Vésztőn. Vajha ez a kísérlet értékes gyümölcsöket teremthetne, amelyeknek hasznát a jövőben élvezhetné úgy az egyetemes református egyház, mint az egész magyar közoktatásügy.

Szeghalom.

Nagy Miklós.

Hála Istennek bezárták . . .

Ne valami rablógyilkosra, világháborítóra, aljas lebűjra vagy veszedelmes vadállatra gondolj kedves olvasóm, hanem arra a tárgysorsjátékra, amellyel csaknem egy hónapig ünnepelték többek között a magyar rádió tízéves fennállását.

Ismét mondom: hála Istennek, hogy bezárták, mert a szerencse szeszélyét, a sorsot, Fortuna Isten-asszonyt és más efféléket, már az unalomig és bosszúságig emlegették! . . .

Nagyon csodálkozunk rajta, hogy csupán üzleti fogásból, az előfizetők számának szaporítása érdekében képes a magyar rádió a „paksors” és a szeszélyes, — tehát ostoba — szerencse propagálásának szolgálatába szegődni. Micsoda nagyszerű és felséges lehetőség van a rádió vezetőségének kezében, hogy a magyar nép szellemi szomjúságát és lelki éhségét kielégíthesse és ime, sorsjátékokkal untatja! ? . . .

Izzásban tarthatná a széttépett magyarság faj- és honszeretét, de ime, fortuna szekerén ül, kerekén lovagol és izgalomba hoz némelyeket!

Prédikálhattok az isteni gondviselésről széledező nyájaitoknak, a rádióban gondtalanul és tréfásan forgatják a szerencse kerekét! . . .

Roskadozó templomod, tornyod renoválása érdekében hiába fordulnál azokhoz, akik a szerencse kerekét évről-évre ellátják dús adományaikkal! Szegényes paraszti zsákokkal hátunkon lehet nekünk összegyűjtögetnünk félországot bekéregelve, pár száz pengőt, iskolajavításra és parókhia tákolásra! . . .

Állítólag nagy nehezen sikerült megakadályozni a nemzetközi hazard játékkaszinónak Budapesten való felállítását és ime a szerencsejátékok csiréit az arra nevelő, hajlamosító bacillusokat szórjuk a rádió keresztlől az amúgy is sok kísértésnek és kísérletezésnek kitett magyarság szívébe! . . . Kár, nagy kár! . . .

Hála Istennek, hogy bezárták a rádió tárgysorsjátékát, bár ne is kezdenék el újra, mert így könnyebb lenne nekünk megértetni népünkkel, hogy a sors és szerencse helyett Istenben, karunkban és áldozatos hűségünkben bízhatunk csak a nagy nemzeti céljaink és érdekeink kivívása és megvédése tekintetében is! . . .

Kósa Béla.

Tudomány és irodalom

Részlet dr. Nagy Sándor:

„Egy fiatal élet rapszódiaja” című könyvéből.

A fiúk körülállták a festetlen asztalt. Csak ak székhöz jutott, ülhetett le. Szék pedig csak három volt. Egy a préceptor úrnak kellett, egy másiknak meg hiányzott a negyedik lába. Erre, a fálnak nekitámasz-

tottan, a kalapokat rakták le. A harmadik széket Laci Misi alá tologatta.

A könyveket kinyitogatták. Már amelyik gyermeknek volt. Mert a legtöbbnek nem volt. A drága tankönyvekhez nem tud minden diák hozzájutni. Valamennyinek meg az iskola sem adhat. Ami mégis volt, az is csupa nyeszlett és rongyos. Nemzedékek keze alatt cifrázta ki levelei szélét cikkcakkossá a tudományszomjas élet buzgósa. Emellett egyik jobban hiányos volt, mint a másik. De ez nem baj. Ami nincs meg az egyikben, megvan a másikban. Így kerek a világ.

— Mi történe a mai latin órán?

E volt a préceptor úr első kérdése.

A fiúk összenéztek. A kérdés szerfeletti meggondolásra készítő. Mert mondhatnánk egyszerűen: légyfogdosás történe. Ebből azonban csúnya dolog kerekednék. Ha viszont azt mondják: semmi sem történe, akkor meg rútol hazudnak, mert a tűszurkálás is valami. Így hát hallgattak. Különben is csak hiábavaló formáságot láttak a kérdésben, mivel ki-tanulták már a préceptor úr rossz szokását, hogy hazafelé jövet mindig utána kérdez a publikus préceptor úrnál, hogy a repetíción mi lecke vár begyakorlásra.

Gál Laci emberelte meg magát. De ő is nagy óvatosan és illendő körültekintéssel felelt. Csak a rideg tényt állapította meg.

— Tóth János publikus préceptor úr azt parancsolá, hogy harminc latin szót megtanulnánk.

— Órán-e, vagy holnapra?

Laci igen bánatosan vallott.

— Az órán.

A fiúk néma részvétellel tekintettek egymás szemébe.

— Akkor már tudjátok is.

Erre már Laci is néma maradt. Vele ugyan nem szokott megenni, hogy feladatát el ne végezze, — de ma mégis készületlen maradt. Misi szomszéd megjelenése az ő figyelmét is elterelte minden latin szók tanulásáról.

Préceptor úr a hallgatásból is ért. Nem érdekődött tovább.

— Nyisd ki a könyvet, s keresd ki a leckét.

Laci az egyik könyvet kézbe kapta, és serényen lapozott benne. Nem találta a leckét. Régesrég levelestől együtt kipusztult már az a könyvből. Másik könyvet vett fel. Ennél már szerencséje volt. Rátalált a leckére. Hanem valamikor itt meg némely pogánykéz úgy találta volt a lapokat tintával nyakon önteni, hogy a harminc szó többed magával a sötét elolvashatatlanság fenekére süllyedt alá. Szerencse, hogy a salátalevelek módjára széthulló másik könyvben semmi lényeges fogyatkozás nem adódott elő. Nem is lett volna negyedik könyv.

— Ehol van, domine préceptor, — s Laci a könyvet a préceptor úr előtt kitérta. A *tabulatól* a *columba*-ig.

— Imhát lássuk, — s szemét fürkészve hordozta végig a társaságon.

— No Répási: alba?

Répási hallgatott.

— Szombati?

Szombati is hallgatott.

— Laci?

Laci is hallgatott.

— Csokonai?

Misi szaporán pislogatott, s elfogódott hangú bártortalanossággal védekezett.

— Kérem szépen... nem mondta édesapám... nekem, kérem szépen, ma reggel csak annyit mondtott: megyünk, fiam, skólabeli íratásra.

— Az más, — nyugodott meg a préceptor úr. — De ti többiek. Mi ez: *nigra* s

Az egész sor hallgat.

— Runda?... Longa?... Rubra?...

Teljességgel nem tudatik.

— Nem baj, — és a préceptor úr letette a könyvet. Igen szelíden beszélt. — Akkor hát kiindulunk a jelenvaló állapotból. Harminc szót kellene tudni, harminc szót fogtok tudni. Nem volt idő megtanulni fent a klasszisorán, — léssen idő rá itt. Addig nem mentek haza.

A fiúk titokban meglökték egymást. Polgári Sanyi nem tudott attól a gondolatától szabadulni, hogy az otthon ráváró túrós galuskából nem fog ő ma napvilágnál emni. A többinek is ez volt az aggodalma.

Szegény Misi! Ő szeppent meg igazán. Mi lesz az édesanyjával, ha idejére nem lesz otthon. Kezdett az ajtó felé sanditári. Kilincsre volt téve.

Préceptor úr most a módszeres utasítást adta meg.

— Vedd fel a könyvet, Laci, s olvasd lassan, értelmesen és összefüggően. A latin forma után mondd mindjárt a magyar jelentést is. A többiek hallgatnak. Ki, mikor tudja, jelentkezik, aztán elmehet.

Laci olvasott.

Tabula = tábla. — Nigra = fekete. — Alba = fehér. ... Picta = festett. ...

A fiúk szája némán mozgott. Egyik-másiknak a füle a nagy igyekezetben úgy hegyeződött előre, mint a kethetes malacé.

Misinek még a szeme sem rebhent, úgy figyelt. Közben nagyokat nyelt. Gyűrte a kemény eledelt lefele hatalmasan.

A szókat másodszor vette sorra Laci.

Misi a figyelmezés rendszerén most változtatott. Egy-egy szó után le-lehunyt a szemét, mintha szemhéjával akarná agyába beleprésselni.

Laci ajka egyhangúan durúszolt: Aquila, sas, — Ala, szárny, — Erunt, lesznek, — Fueruat, voltak. Nincs több. Éppen harminc szó.

Misi harmadszori recitálásra nyitotta a száját.

Laci az ujját felnyújtotta.

— Tán csak nem még, te Csokonai?

A préceptor kérdése kissé zavarba hozta Misit. Mutató ujjá bártortalanul meggörbült, s a füle körül kaparászott. De aztán megint egyenesre merevült, s magasha lendült.

— Megfontoltad, kis Csokonai? Nem szeretem a hebehurgya és magabizó gyermeket.

Misi rendületlenül tartotta az ujját.

— Jó. Akkor lássuk, — nyugodott bele a préceptor.

És aztán kérdezte Misit. Megforgatta rútul. A szók sorrendjében és összevissza. Latin alakról magyarra, magyarról latinra. Misi nem hibázott.

A préceptor úr elámulva tette le kezéből a könyvet. A székében hátradőlt.

— No fiam — és beszéde közben bólogatott a fejével —, ilyet sem láttam még. Szép elmebeli tehet-

séggel áldott meg Isten. Sokra viszed még az életben. Mondd meg édesapádnak, hogy mától kezdve az én diszciplulusom leszel. Ne fizess nekem semmit. Vedd a kalapodat, és menj haza.

Misi fürgén pattant. Konyaszélú kis kalapját felkapta, magát meghajtotta, s vígan elrobogott. Repült hazafelé, mint estendet a méh, mikor magát nektárral teleszedte.

— Édesanyám, — kiáltotta már az udvaron, — édes anyám, én voltam csak valahol.

Sára asszony könnyes szemekkel, boldogan ölelte magához fiaeskáját, mikor az előtte kézesókra lehajolt.

— Jó volt ott, fiam? Jó volt a skólaban?

Misi ragyogó szemmel válaszolt.

— Jó is, rossz is. De tán inkább mégis jó.

— Áldjon meg az Isten, fiaeskám, hogy mindig szeress skólabá menni.

(Folytatása köv.)

*

Hastings: A második mérőöld. Fordította Gálly Ferenc jelsőöri lelkész. Budapest, 1935 151 lap. Isten Igéje a gyermek lelkében c. sorozat IV. kötele. Szerkeszti Dr. Incze Gábor. Kiadta a budapesti református vallásoktató testület. — Ára 3-12 pengő.

Mint a sorozat három első kötete, úgy ez is rövid bibliamagyarázatokat tartalmaz ifjúság és gyermekek részére. E kötet Jeremiás próféta könyvétől Máté ev. végéig terjedő szent könyvekből veszi textusait s összesen 35 beszédet tartalmaz. A beszédek a gyermekek, helyesebben az ifjúság gondolat- és lelkivilágához vannak mérve. Segédeszközül szolgál katechéták, ifjúságot gondozók számára. Igen értékes a kötet elején levő tanulmány: *A család vallásos karaktere* címen Szabó Imre budapesti esperes tollából.

Az angoltól fordított könyv fordítás szempontjából sikerültnek mondható. A könyvben foglalt beszédek természetesen arra nem alkalmasok, hogy minden változtatás nélkül hangozzanak el a magyar ifjúság, a magyar gyermekek előtt. Bizonyára nem is ezzel a céllal történt fordításuk és kiadásuk. Inkább például szolgálhatnak, hogy hogyan lehet feldolgozni a bibliai örök igazságokat úgy, hogy a gyermeket érdekelje, a gyermek lelki épülését, gazdagodását szolgálhassa. Sajtóhiba aránylag kevés található. A 15. lapon zsidó templomokról olvasuak. Ez tévedésből kerülhetett be, mert a zsidóknak csak egy templomuk volt Jeruzsálemben. Ennek ismerete igen fontos, mert az Újszövetség számos történetét, így pl. a pünköst történetét is csak így lehet megmagyarázni.

Nagyon szegény ifjúsági predikáció-irodalmunkban feltétlenül nyereség e kötet, de sokkal kívánatosabb volna, ha eredeti beszédek is napvilágot látnának.

A könyv megrendelhető Dr. Incze G. címén Budapest, II. Török-u. 4. sz. **M. L.**

Dr. Baltazár Dezső püspök négyheti pihenésre Karlsbádba utazott s ez év november havának közepéig sem kihallgatást nem tarthat, sem felek magánügyeit nem intézheti.

Püspök urunkat — távollétében — Maklár Károly egyházkerületi főjegyző helyettesíti.

Hírek az egyházmegyéből

Hódmezővásárhely város törvényhatósági közgyűlése a múlt hó 24-én tartott ülésén egyhárgyűléssel kimondta az országos vásárokrak vásárnapról hétköznapra tételét.

A bagaméri megújított templom felavatása. Szeptember hó 15-én avatta fel Dr. Baltazár Dezső püspökünk a most kívül-belül megújított ősrégi bagaméri templomot. Püspök urat a reggeli órákban diadalkapu várta, ahol a helybeli lelkész, Csokoray József üdvözölte a presbitérium és előljáróság élén, majd tizenhat palástos lelkésztől körülvéve vonult be harangzúgás között a templomba, melynek első sorait Csonka-Bihar vármegye előkelőségei, mint Dr. Szilágyi Lajos főispán, vitéz Nadányi János alispán, egyházmegyei gondnok, dr. vitéz Miskolczy Hugó orsz. képviselő stb. töltötték meg. Székelyhidý Béla esperes mondta az előimát. A püspök úr hatalmas ígéhirdetésének textusa Máté XI. 28—29. alapján szólt. Utána Baja Mihály mondotta el „A szentegyház küszöbén” című ünnepi versét. Szilágyi István nagylétai kántor szót énekelt. A templomi ünnepély után a hősök emlékoszlopánál Maklárý Károly egyházkerületi főjegyző tartott ünnepi beszédet. Az iskolában egybegyűlt lelkészek előtt Görömbey Péter nagykállói ny. esperes-lelkész a hajdúközségek történetét és Bocskay István halálának rejtélyes körülményeit ismertette. Délben a 200 terítékes közében püspök úr köszöntötte elsősorban Kormányzó urunkat. Sok érdekes felköszöntő hangzott el. Délután pedig a környéki egyházak presbíter-kiküldötteinek részvételével megalkotották az ORPSz bagaméri fiókját. Itt megnyitót püspök úr mondott, előadást Görömbey Péter és Dr. Szász Imre tartottak. A fiók elnökei Székelyhidý Béla esperes és vitéz Dr. Nadányi János egyházmegyei gondnok lett.

A nyírbátori református egyház az Országos Református Szeretetszövetség (ORSz) közreműködésével 1935 október 6-án „Árva”-napot rendezett. Dél előtt 10 órakor ünnepi istentisztelet volt a templomban. Imádkozott Varga Károly, az Igét hirdette Papp Béla, az ORSz titkára. Délután 1/23 órakor istentisztelettel egybekötött templomi ünnepély volt (külön műsorral). Mindkét templomi istentiszteleten a perselyadományok az ORSz céljaira fordítottak.

Este 8 órai kezdettel *ünnepi hangverseny* volt a református iskola helyiségében a következő műsorral:

1. Magyar „Hiszekegy”, énekelt a közönség Váczy Károly kántor vezetésével.

2. Megnyitó beszédet mondott Dr. Kiss Ferenc egyetemi tanár, az ORSz ügyv. igazgató-elnöke.

3. Hegedű-szólo. Előadta Mészáros Pál kir. jlb. elnök, zongorán kísérte Király Ödönné úrnő.

4. Kőbevésett szó. Komoly jelenet a hugenották idejéből. A darab előzményeit ismertette Dobay Sándorné leánykálvineumi polgári leányiskola igazgatója, előadták:

Durand Mária, hugenotta leány: Keresztúry Margit. Az Ifjúság, A Hit (jelenségek): Dobay Margit, Mroczok Margit.

5. Énekelt: Váczy Károly kántortanító.

6. Gyökössy E.: Hiszekegy. Szavaltá: Buday Szilvia.

7. Mikes búcsúja. Melodráma, szavaltá Jakab Erzsébet. Zongorán kísérte Osváth Ágnes tanítónő; énekbetéteket előadta Váczy Károly kántortanító.

8. Záróbeszédet mondott Papp Béla, az ORSz titkára.

Őri egyház toronygombtételi ünnepélye. Az őri református egyháznak kedves, örvendetes ünnepnapja volt szeptember 15-e. Ezen a napon hálaadó ünnep volt abból az alkalomból, hogy a templomot kívül-belül megújították és a templomot nagy költséggel újra fedték. A szomszéd községektől a felüba jövők már megérkezésükkor kellen csen lepődtek meg arra a látványra, amit az izlésesen, a vonalakat impozánsan kidomhorító színezéssel festett torony mutat.

Már a délelőtti órákban is ünnepi hangulat töltötte el az egész község lakosságát. A délelőtti istentiszteleten Fintor Béla segédlelkész hirdette az ígét, szépen kidolgozott alkalmi beszédben méltatva a templom jelentőségét, amely mindenkor beszédes bizonyossága annak, hogy az Istent kereső ember már a legrégebb idő óta kapcsolatot akart teremteni a templomok útján az ég és föld között, saját maga és a világot teremtő, világot fenntartó Alkotó között.

A tulajdonképeni ünnepség, a jelképes gomb és csillag felhelyezése a csinosar felújított templom tornyának csúcsára délután történt meg. Ezt ünnepi istentisztelet előzte meg, amikor is Bence János vajai lelképásztor hirdette az ígét, magas szárnyalású beszédben méltatva a rap jelentőségét. Elmondotta, hogy a templom csúcsára helyezett csillag, mint jelkép, a betlehem-i csillagra emlékeztet és amint a betlehem-i csillag elvezette Krisztushoz a napkeleti bölcséket, úgy azok a jelképes csillagok is elvezetik a Krisztushoz az őt hittel kereső lelkeket és mindenütt ott van Krisztus, ahová a betlehem-i csillag fénye a lelkekben ott ragyog, ahol hittel, buzgósággal keresik, óhajtják Krisztust.

Ragyogóan szép, rapsütéses idő kedvezett a gombtételi ünnepségnek, amely a maga hagyományos érdekességével folyt le. A gyülekezet leánytagjai húzták fel helyére a kendők tömegével elborított, díszes gombot, melyen piros-fehér-zöld kombinációban mutatják a színek a magyar zászló színét. Az ünnepségre igen nagy számú résztvevő közönség gyűlt össze mindenfelől a környékről és egy lélekemelő, szép ünnep emlékével távoztak el.

V. Z. Körzeti KIE-konferencia Csengerújfaluban. A nemzeti gyász napját, október 6-át nagyszabású ifjúsági konferencia keretében ünnepelte meg a csengerújfalui református egyház. Nemcsak a múltba nézett e napon, felidézve annak fájó emlékét, nemcsak a trianoni határ, hanem az ifjúság, a jövőndő ígérete felett tartott szemlést, az ifjúságon keresztül igyekezett építgetni a magyar jövőt.

Megható volt a lázas készülődés, sürgés-forgás már előző napon. Igyekezett mindenki tehetsége szerint hozzájárulni a nap sikeréhez. A presbíterek áldozatkészsége, a községi előljáróság megértése, az ifjúság szomjúsága a magasabbrendű élet után, mindenekefelett az ifjú lelkész, Fehér Imre apostoli lelke felejthetetlenül szép és áldásos napot biztosítottak Isten kegyelméből a gyülekezet és szomszéd egyházak számára.

Az országos KIE-központ nevében Kovács Péter fölmvis ifjúsági titkár volt jelen s vezette a konfe-

renciát, amelyen a csengeri ifjúság Vigh József igaztanító, a csengersimai Buda Károly lelkész, a tyukodi Ladányi Imre s.-lelkész, a porcsalmai Cséke Lajos tanító, az urai vitéz Várkonyi-Szilágyi Imre s.-lelkész vezetésével vett részt.

A Kovács Péter megrázó és magával ragadó előadása mély nyomokat hagyott a hallgatóság lelkében s hozzájárult ahhoz, hogy a bibliai négyes program alapján minél erőteljesebben meginduljon a KIE-munka és Jézus Krisztus legyen az úr a szatmári ifjúság között.

A délutáni műsoron Juhos Lajos, Lergyel Imre, Kiss Bálint, Belényi Rózsika, Rádi-Sándor, Kelemen László szavallatokkal szerepeltek, délelőtt Ladányi Imréné tiszteletes asszony szívet gyönyörködtetően énekelt.

Az egyházmegye részéről Sipos Károly lelkész szolgált a konferencián. A közadakozásból összejtött 175 terítékes ízletes közebedet a helybeli asszonyok készítették s a leányok szolgálták fel özv. Kónyáné és Zomboryné úrasszonyok irányításával.

A szatmári református egyházmegye őszi rendes közgyűlését október 23-24-én tartja Fehérgyarmaton.

K Ü L Ö N F É L É K

Dr. Kiss Ferenc egyetemi tanár, a Kálvineumok atyja huszonöt éves jubileuma. Dr. Kiss Ferenc ny. egyetemi tanár, a református szeretetmunkák apostoli buzgóságú harcosa és munkása Dr. Baltazar Dezső püspök úrral huszonöt évvel ezelőtt hívta életre a böszörményi Kálvineumot. Ma már mellette Kiss Ferenc nevéhez fűződőleg nemcsak a nyíregyházi leánykálvineum működik, hanem megalakult az Országos Református Szeretetszövetség is, felbecsülhetetlen munkát végezve az elesettek, elhagyottak, betegek, árvak között. A Kálvineumok igazgatósága a nyár folyamán, a tulajdonos Országos Református Lelkészegyesület pedig a sárospataki közgyűlésén emlékezett meg a legnagyobb elismeréssel és Isten iránti hálaadással, hogy Kiss Ferenc 1910 nyarán vette kezébe a Kálvineumok létesítésének nagyfontosságú ügyét. A Lelkészegyesület ez alkalomból ünnepi számot adott ki, melyben elsőnek Dr. Baltazar Dezső püspök emlékezik meg „Huszonöt esztendő” címmel erről a nagyjelentőségű eseményről. Kiss Ferencet, aki huszonöt esztendő fáradhatatlan, apostoli buzgóságával örökre beírta nevét a magyar református egyház történetébe, az árvak, szegények, nyomorultak, betegek könnyeinek szárítgatójává a Mindenható könyvébe, mi is igaz szeretettel köszöntjük, Istenünk gazdag áldását kérve életére, hogy tartsa meg őt az ő kicsinyei felkarolására, minél tovább.

A Kálvineum igazgatótanácsa azzal akarja még emlékeztetesebbé tenni a drága évfordulót, hogy Dr. Kiss Ferenc nevére a Leánykálvineumnál alapítványt tesz, illetve gyűjt. Az alapítvány céljára szánt adományokat a Kálvineum főpénztára címére kell küldeni.

Közgyűlés. A tiszántúli református egyházkerület 1935. év november hó 20-án szerdán, délelőtt 9 órakor Debrecenben, a Kollégium dísztermében tartja rendes közgyűlését.

Főbb tárgyak:

Egyházmegyéről már eddig felterjesztett s az alább közölt határidőig felterjesztendő ügyek.

Az egyházkerületi és kollégiumi bizottságok felterjesztései, jelentései.

A közgyűlést megelőző napon, november 19-én kedden délután 3 órakor esperesi értekezlet a Kollégium kistanács-termében.

November hó 20-án délután 3 órakor egyházkerületi bírósági ülés a Kollégium tanácsstermében.

November 21-én a közgyűlés folytatása.

A közgyűlési tárgyak beadási határideje november hó

1. napja. Ugyancsak november 1-ig terjesztendőek fe az egyházmegyei képviselők névsorai is.

A bizottsági ülések ideje:

Egyházkerületi tanügyi bizottság november 6-án szerdán, délelőtt 9 óra. Pénzügyi bizottság november 6-án szerdán, délután 4 óra. Igazgatótanács ülése november 7-én csütörtökön, délelőtt 9 óra. Népiskolai tanügyi bizottság november 8-án pénteken, délelőtt 9 óra.

A dunáninneni evangélikus gyülekezetek püspökévé dr. Kovács Sándort választották meg. Folyó hó 6-án beutották fel a nem régen elhunyt Kiss István dunáninneni evangélikus püspök utódjára beadott szavazatokat. — A püspökkváziációra érkezett szavazatokat külön bizottság vizsgálta felül Sztranyavszky Sándor egyházkerületi felügyelő vezetésével. Az eredményt délelőtt hirdették ki, mely szerint a dunáninneni evangélikus gyülekezet püspökévé egyhangúan dr. Kovács Sándor soproni egyetemi tanárt, a Luther-társaság főtákarát választották meg. Kovács Sándor püspöknek Sztranyavszky Sándor egyházkerületi felügyelő vezetésével, a szavazatbontó bizottság azonnali tudomásra hozta az egyhangú püspökkváziációs eredményt. Sztranyavszky az új püspökhöz intézett beszédében azt a reményt fejezte ki, hogy Kovács Sándor érje meg a csonka dunáninneni egyházkerület régi nagyságában való feltámasztását. A maga és tisztviselőtársai részéről is a legmesszebbmenő támogatást ajánlotta fel Kovács püspöknek. dr. Kovács Sándor püspök válaszában kijelentette, hogy hálásan fogadja az elhívést és minden erejét felajánlotta a haza és az egyház eszményeinek szolgálatára. Hálásan mondott köszönetet azok jószágáért, akik őt az új munkatérre elvezették. A lelkesítő kar részéről Wenk Károly esperes biztosította ragaszkodásukról Kovács Sándor püspököt. dr. Kovács Sándor püspök 1869 május 20-án született a fejemgyei Nagyveleg községben. Atyja egyszerű kisgazda volt. Iskoláit kitüntetésekkel végezte. 1894-ben avatták lelkésszé. 1896-ban már a pozsonyi teológiai akadémián tanár. 1917-ben az akadémia igazgatója, később pedig az Erzsébet tudományegyetemen a magyar protestáns egyháztörténet és az evangélium egyházjog nyilvános rendes tanára. Három könyve jelent meg s mint a Luther-társaság főtákará is maradandó érdemeket szerzett. Rendkívüli szolgálatokat végzett missziói útjaival. Szakirodalmi működése széleskörű egyház-művelődés- és irodalomtörténeti kutatásokra, tanulmányokra terjedt ki. Tudományos és kiemelkedő közéleti munkásságáért a debreceni egyetem tiszteletbeli teológiai doktorává avatta. dr. Kovács Sándor püspököt még f. hó 25-én a Palassagyarmaton tartandó egyházkerületi közgyűlésen iktatják új méltóságára.

A debreceni m. kir. Tisza István-tudományegyetem tanácsa 1935. évi október hó 12-én, szombaton délelőtt 12 órakor az egyetemi központi épület díszudvarán Péter Zoltánt az 1923-34. tanévről a bölcsészettudomány sub auspiciis Gubernatoris doctorává avatta. A Főméltóságú Kormányzó urat Dr. Tasnádi Nagy András vallás- és közoktatásügyi m. kir. államtitkár képviselte. Nagy és előkelő közönség tisztelte meg jelenlétével a kiváló tudóst, kinek életére s további munkájára Isten áldását kérjük.

A sárospataki református főiskola által felállított II. Rákóczi Ferenc-emlékszobort és a Sárospatak nagyközség közönsége által emelt hősi emlékművet a folyó hó 6-án tartott ünnepélyen leplezték le. A II. Rákóczi Ferenc emlékszobor leplezési ünnepélyen a Szózat éneklése, Szigethy Ferenc ünnepi ódája, s a szoborbizottság elnökének megnyitó szavai után az avató beszédet Dr. Enyedy Andor tartotta. A sárospataki hősi halottak emlékművének leplezési ünnepélyén az Ipartestületi dalárda éneke s a szoborbizottság elnökének megnyitó szavai után az avató beszédet József főherceg, tábornagy úr, Ő kir. fensége tartotta, mely után az emlékmű egyházi megáldása következett s az ünnepély a Himnusz éneklésével ért véget.

A missziói előadók folyó hó 1-2. napjain Budapesten a teológiai akadémia Ráday-könyvtár termében és a Baár-Madas leánynevelő intézetben értekezletet tartottak, amelyen megbeszélés tárgyát képezte: Az exponált nagygyülekezetek helyzete. Az exponált kisgyülekezetek helyzete. A falusi lelkipásztor tennivalói. A missziói munka és éne. A missziói munka és család. A missziói munka és lelkesítőtársaim. A szórványkérdés. Egyházunk felelősége fajtánkkal szemben. Az értekezlet előadói voltak: Dr. Enyedy Andor konventi missziói előadó, Svinger Jenő, Babó László, Antal Zoltán, Kövér Pál, Tóth Lajos, Nagy Kálmán, Tasnády Nagy András államtitkár.

Lelelkész-képesítő vizsgálatok. A múlt hónapban tartott második lelelkész-képesítő vizsgálatokon a következők nyertek jelkészi oklevelet:

Jeles képesítéssel: Bartha Tibor, Hadházy Lajos, Nagy Gábor, Pótor Sámuel, Szüle Miklós, Tamás Ferenc, Tömör Lajos.

Jó képesítéssel: Balla Árpád, Fehér László Gyula, Kádár László, Kovács Árpád, Kovács Imre, Molnár Elemér.

Egyszerűen képesítettek: Batta László Miklós, Bárdi Ferenc, Fábian Imre, Horváth Árpád, Hubay Kálmán, Jakab István, Juhász Dezső Dénes, Kelemen Ferenc, Kiss János, Mauritz Gyula, Nagy József, Pető József, Szücs András, Szücs Imre, Tóth István, Váczy Pál.

A zsadányi lelelkézi állásra a presbitérium egyhangú határozatával Nagy Lajos békéscsabai segédlelkészt hívta meg.

Új igazgatótanítók. Dr. Baltazár Dezső püspök úr Kovács Kálmán debreceni és Somogyi Júlia kunmadarasi tanítókat egyházi, társadalmi és közéleti szolgálataik elismerésül „örökös igazgatói” címmel tüntette ki.

Felszentelték az ország első „Hősök orgonáját.” Dr. Ravasz László püspök mondott avatóbeszédet a cecei református egyház „Hősök orgonájá”-nak avató ünnepségén. Eppen száz éve annak, hogy a fejérmegyei Cece közszeg református presbitériuma egy ma már ismeretlen budai mesterrel elkészíttette első templomi orgonáját. Ez a kicsiny, hátuljátszós orgona az idők folyamán megavult, majd a világháború alatt megfosztották a külső díszét és hangerejét legjobban domináló fémsípjaitól s ettől kezdve mindinkább alkalmatlanná vált szent rendeltetésének betöltésére. Bántotta már nagyon ez a disztelen és fakó hangú kis sipláda a hívek szemét és fülét egvaránt és elhatározták, hogy a régi helyett díszes, a mai igényeknek megfelelő, új orgonát építtetnek. A gyülekezet fiatal, agilis vezetői az év tavaszán nagy lelkesedéssel fogtak hozzá az orgona árának összegyűjtéséhez. A gyűjtés a csodával határos eredménnyel zárult. Alig egy hónap alatt 5000 P-t ajánlottak fel az új orgonára a hívek. Mikorra az összeg részben készpénzben, részben előjegyzésben együtt volt, felmerült a terv, hogy az új orgona a világháborúban elcsúszott hősök emlékét örökítse meg, azaz a „Hősök orgonája” legyen. Az orgona tervezetét (dispositioját) a presbitérium felkérésére Szabó Gyula tiszaföldvári református orgonista kántor, a Zeneközlöny szerkesztője készítette el. A terv kivitelezésére a pécsi Angster-orgonagyár kapott megbízást. Az új orgona, két manullal, tizenegy szülő, és tizenkét mellékváltozattal készült. A játszóasztal homlokzati részében építették be a cecei gyülekezet 74 hősihalottjának nevével bevéselt, fekete márványtáblát. Az ország első „Hősök Orgonájá”-nak felavatása szeptember 13-án ment végbe ünnepélyes keretek között. Az ünnepségen megjelent Dr. Ravasz László püspök, Gilicze Sándor esperes vezetésével az egyházmegye lelkészi karának számos tagja, Dr. Farkas Elemér országgyűlési képviselő, a vármegye, a járási, valamint a katonai és polgári hatóságok képviselői. Az ünnepség pont 10 órakor vette kezdetét. Szabó Gyula tiszaföldvári orgonista-kántor és Kecskés Lajos helvi kántortanító orgonajátéka és gyülekezeti éneklés után Gilicze Sándor esperes olvasott Bibliát és imádkozott. Majd a cecei református férfialáda énekelte Szabó Gyula: „Száll az ének...” c. énekét. Az ének végeztével Dr. Ravasz László püspök mélyenjáró avató beszédet mondott. A lelki-házzá való épülés szent parancsát hirdette, amely a szeretet örök törvényén épül fel. Egy hosszú élet kevés ahhoz, hogy megmutassuk szeretetünket, de a halál rövid pillanata elég arra, hogy megmérje a szeretet nagyságát. A püspök imája és áldása után gyülekezeti ének következett, majd Radics József helybeli lelkész leplezte az orgonába beépített hősök emléktábláját. A cecei református gyegyeskar Szabó Gyula: „Messze, messze idegenben...” című alkalmi énekének előadása után (vezényelt: Kovács László tanító) az egyes hatóságok, az egyház és magánosok helyezték el koszorúikat az emléktábla előtt. A Himnusz eléneklésével ért véget a mindvégig felemelő ünnepség.

A munkáskérdés és a telepítés. A földmunkások vállalkozó szövetkezeteinek országos szervezője, Dr. Steiner György „A munkáskérdés és a telepítés” cím alatt írt tanulmányában a mezőgazdasági és földmunkásoknak munkaalakomhoz való juttathatása érdekében azoknak földbérlo

szövetkezetek útján való letelepítését, illetőleg foglalkoztatását sürgeti. Mezőgazdaságunk külterjes és ezért mezőgazdasági munkásainak megélhetését biztosítani nem tudja. Az országnak a trianoni békediktátummal történt megcsönkítése folytán hazánkban 252,000 kereső munkással több van, mint amennyit eltartani képes. Munkanélküli földmunkásaink foglalkoztatására pedig elegendő közmunkákat végrehajtani nem tudunk. A legtöbb mezőgazdasági munkáscsaládnak átlagos évi keresete, amire Dr. Steuer György a kormányhoz intézett emlékiratában rámutatott, évi 100—150—200 pengő. Aratásnál és cséplésnél az átlagos kereset 4 mázsa búza. Egy öttagú családnak évi búzszükséglete pedig 12 mázsa. 1 1/2 millió mázsa búzára volna még szükség a mindennapi kenyér biztosítására. A munkáscsaládnak a mindennapi kenyéren kívül más nélkülözhetetlen szükséglete is van. Ennélfogva munkásnépünket az anyagi és erkölcsi pusztulástól való megmenthetése végett más alkalmas megoldási mód hiányában a mindennapi kenyér biztosítása érdekében szövetkezeti bérlet útján teremtendő munkaalakomhoz kell juttatni. A földmunkások (kubikusok) annak idejében a mezőgazdaságból indultak ki és ma is, hogyha hozzájutnak, a mezőgazdaságban dolgoznak s így a gazdálkodásra való készségüket és képességüket kétségbevonni nem lehet. A munkanélküli földmunkásoknak megfelelő kiválasztása után földbérlo szövetkezetek útján leendő letelepítését, illetőleg foglalkoztatását Dr. Steuer György legsürgősebb kormányzati feladatnak tekinti. A délvidéki német telepítések elé is annak idejében a legnagyobb nehézségek gördültek. A Dél-Magyarország gazdaságát a német lakosság szorgalma, szivóssága és önfeláldozó munkássága mellett, a halhatatlan telepítési apostol, gróf Mercy Claudius hadvezér, a kiváló nemzetgazda, a szigorú és kérlelhetetlen telepítési diktátor zseniális, igazságos és áldozatkész munkálkodása alapozta meg. Munkatársai gazdasági és műszaki szakközégek voltak, akik a vizek lecsapolásával, csatornák és utak építésével, a mezőgazdaságban a gabonatermelés mellett, a kereskedelmi és ipari növénytermelés bevezetésével a belterjes gazdálkodást honosították meg, a virágzó ipar és kereskedelem az általános anyagi és kulturális jólét alapjait megvetették. A magyar telepítési akciónak is egy magyar Mercyre lesz szüksége, aki a jobb sorsra érdemes alföldi és tiszavidéki földmunkásokat, törpe- és kisbirtokosokat az életből ismeri, közöttük élt és értük eddig is dolgozott. Ez a magyar telepítési apostol lesz hivatva a magyar népet, különösen a jobb sorsra érdemes munkásnépünket igaz hivatással és elvitathatatlan rátermettséggel a telepítés útján, telepítési szövetkezetek, földbérlo és munkás földbérlo szövetkezetek létesítésével, az anyagi és erkölcsi pusztulástól megmenteni és Isten segítségével a jobb magyar jövő reményében a boldogulás, az anyagi és erkölcsi jólét útjára vezetni!

Az abesszín kereszténység. A világot újból háborús veszedelem fenyegeti s az egész világ érdeklődéssel fordul ma Abesszínia felé, bennünket azonban nem érdekel a dolog politikai része, inkább érdekel az, hogy Abessziniában az államvallás a kereszténység. Ez a kereszténység egy egészen érdekes, elfajult formája a bibliai kereszténységnek. A nép a maga nagy többségében az V. század óta a kopt kereszténységhez tartozik, amelyiknek jellemző vonása, hogy Krisztusban csak egyetlen természetet, az isteni természetet ismeri el. Az abesszín kereszténység saiatos keveréke a katolikus, a zsidó és a pogány vallásoknak. Sokszor egész éjszaka tart az istentisztelet. A papok szent táncot járnak és dob, trombita és éneklés közben extázisba esnek. A bűjtöket szívesen megtartják. Csak két sákramentumot ismernek el. Szabó Gyula az, hogy csak felnőtteket keresztelnek, a gyermekeket zsidó szokás szerint körülmetélik. Az úrvacsorát kovásztalan kenyérral szolgáltatják ki, az átlépvégülést elvetik. Ünnepeik megszámlálhatatlanok. A papoknak felszentelésük előtt szabad nősülni, azonban felszentelése után senki sem nősülhet meg. Imádkoznak szűz Máriához, segítségül hívják a szenteket, közben járnak a halottakért és tisztelik az ereklyéket. A mózesi tisztulási és étkezési törvényeket szigorúan megtartják. Templomaikban szentképek függenek, azonban a szobrok ki vannak tiltva. A keresztényen vasárnapot és a zsidó szombatot egyformán megünnepelik. A protestáns misszió újabkori munkáját nagyon megkönnyítette az, hogy egy Abreka nevű pap lefordította a ma használatos amharik nyelvre a Bibliát s ezt a fordítást a Brit és Külföldi Bibliatársulat kiadta és terjeszti. Abessziniában, Egyiptomban és Szudán északi részén kb. 100 r. k. missziói állomás van. Mindezek

olaszok. Abessziániában protestáns, német protestáns, német-angol és amerikai protestáns missziók is működtek. Az amerikai protestánsok kijelentették, amikor az amerikai követség felhívta őket, hogy hagyják el az országot, hogy ők háború esetén is itt maradnak és a sebesültek gondozását fogják vállalni. Az angol kormány a kb. 100 főnyi angol missziói sereget felhívta, hogy Addisz-Ababába menjenek, az útleveleket elkészítette, hogy bármelyik percben készen álljanak a távozásra.

Mit veszített az emberiség a háborúban? A világháború harcait lezáró fegyverszünet közeledő évfordulója alkalmából a Népszövetség becslést készített arról, hogy emberben és anyagi javakban milyen kárt okozott a világháború? Eszerint 10 millió ember esett el a harcokban, 19 millió ember megsebesült, 7 millió ember nyomorék lett, 9 millió gyermek árva lett és 5 millió asszony özvegy lett, 10 millió ház pusztult el, valamennyi nemzet háborús kiadása összesen 3 trillió francia frankra becsülhető. Ha a háború összes halottjaiból katonai alakulatokat formálnának és azok katonai rendben elmasírozának, 81 nap és 81 éjjel szakadatlanul tartana ez a katonai parádé. Kiszámították még a népszövetség statisztikusai, hogy ha mindazok, akik a háború során fogságba estek, egymás mellett felsorakoznának, egymás kezét fogva olyan láncot tudnának alkotni, amely a földgömb felét fogná körül. Íme, kézzelfogható bizonyosága annak, hogy aki vét a nagy parancs ellen: „Ne ölj!”, nemcsak Isten ellen követ el jövátéhetetlen bűnt, de más, másokat megölvén, önmagát is a pusztulás lejtőjére taszítja.

Mekkora a Föld lakossága? Dr. Wilcox F. Walter amerikai nemzetgazdasági egyetemi tanár legújabb statisztikája szerint Földünkön 1820 millió ember él. Nagyon nehéz az ilyesmit kiszámítani, mert az elmaradottabb világrészekben a lakosság számát csak tudományos becslés alapján lehet megállapítani. Wilcox szerint Kínának nem 458 millió hanem csak 342 millió lakosa van, tehát kevesebb, mint Indiának. A legnagyobb népességű világrész Ázsia, melynek lakossága 975 millió főre rög, legkevesebb lakosa Ausztráliának van, a szigetvilággal együtt 9 millió. Legsűrűbben lakott földrész Európa: 478 millió. Észak-Amerikában 162 millió, Dél-Amerikában 77 millió, Afrikában 140 millió ember lakik. Arra vonatkozólag, hogy Földünk lakossága milyen gyorsasággal szaporodott, Wilcox a következő becslesekkel közli: 1650-ben 465 millió főnyi lehetett, 1750-ben 660 millió, 1800 táján 1098 millió, 1900-ban 1551 millió.

A délafrikai bürok nagyobbrészt reformátusok, számuk közel jár az egymillióhoz. Missziójukban 100,000 benszülött református keresztyén lelki gondozását látják el. Több mint 700 lelkész és misszionárius működik az egyházközösségekben, a missziós állomásokon, árvaházakban, aggok otthonában, üdülőhelyeken és az egyházak által létesített munkáskolóniákban. Ezeket felül a búr református egyháznak van egy kitűnően felszerelt, hatalmas kórháza is.

Mintegy ötvenezer olasz római katolikus tért át újabban az evangéliumi egyházba. A protestáns istentiszteleteket napjainkban is nagy számmal látogatják a római egyház tagjai Rómában, Milánóban, Turinban s az ú. n. valdens-völgyekben, mert nagy lelkiismeretfurdalással vágyakoznak a megváltó Jézus Krisztus hamisítatlan evangéliumára. Az egyik közülük így tett bizonyosságot arról, amit az evangéliumi egyházban kapott: Azelőtt is ugyanazt az életet éltem külsőleg mint most, de milyen béke és nyugalom tölti meg most a lelkemet! Ma hiszek az élő Istenben, aki közel van hozzám és Jézus Krisztusban, az Ő fiában, aki az Ő kegyelmének bizonyosságát adja nekem, aki a mi bűneinket megbocsátja, aki vezérem és segítőm!

Franciaországban és gyarmatain 1047 protestáns lelképásztor működik (köztük három nő), ezenkívül van 109 evangélista, nem számítva bele a külföldön dolgozó lelkészeket. A templomok, illetve imaházak száma 1521, a Franciaországban megjelenő, részben vagy egészen francianyelvű protestáns folyóiratok száma 422.

Moszkvában 3500 elhagyott gyermek él.

Az Egyesült Államokban 70,000 süket és 66,776 vak ember van.

Mexikó. Minden mexikói tanítónak, aki állami iskolában nyer hivatalát, az alábbi nyilatkozatot kell aláírnia: „En nyilatkozatomat, hogy istentelen és a római katolikus egyház ellensége vagyok, Minden lehető megteszek a megsemmisítésére és a papság elleni harcra. A rámbízott gyermekeket semmiféle vallásra nem tanítom...” Ez a Mexikó tiszta római katolikus állam volt.

Egyházi autóbusz. Egy német gyülekezet autóbusz¹ helyezte üzembe, melynek az a rendeltetése, hogy a távoli szörványok híveit templomba vigye. Az autóbuszon ez a felírás olvasható: „Egyházi autóbusz, kizárólag templombamenők számára.”

Molnár Mária külföldi előadókörútja. Molnár Mária, a Magyar Református Külföldi Szövetség mánuszi misszionáriusa magyarországi előadókörútját 1935 november 1-én kezdi meg és 1936 április 30-ig folytatja. Akik gyülekezetükbe meghívni óhajtják, ebbeli kívánságukat október 15-ig okvetlenül jelentsék be a titkári hivatalba! (Budapest, IX., Ráday-u. 15. II. 27.) — Molnár Mária a lehetőség szerint minden meghívásnak eleget tesz, de számítva a meghívások nagyszámára, valamint az utazásban a gazdaságosság elvére, az úttervet a Szövetség állapítja meg, s azt jó előre közli minden meghívó testülettel. A meghívásban kérjük jelezni a következőket: 1. Milyen nap volna a legalkalmasabb? 2. Lehet-e akkor körzeti missziói napot is tartani? 3. Milyen jellegű az összejövetel? (Nők, ifjúság, templom?) 4. Van-e villanvilágítás és vetítőgép?

György angol király és a biblia. Az angol királyi pár 25 éves uralkodói jubileumával kapcsolatban a lapok megemlékeztek a király vallási életéről is. Trónralépésekor 1910-ben a brit felsőházban ezeket mondta: „Az Isten előtt ünnepélyesen kijelentem, hogy hű protestáns vagyok és a protestáns trónöröklési törvényt minden erőmmel fenntartom.” — A király annak idején megígérte szüleinek, hogy mindennap egy fejezetet olvas el a Bibliából, 1881 óta minden reggel egyórai csendes időt tart, amelyet bibliaolvasásra és imádkozásra fordít.

A németországi reformátusok három évvel ezelőtt egy afrikai néger törzs nyelvére lefordították a Heidelbergi Kátét. Az első kiadás példányai már teljesen elfogytak, most készül a második kiadás és egy másik nyelvre való fordítás. Az összes költségeket gyűjtésből fedezik.

Japánban három napig tartó bibliakiállítás volt, melyet több mint 5000 ember tekintett meg, közöttük igen jelentős japán személyiségek is voltak. Szép mennyiségben adtak el a kiállított bibliákból.

Mennyi biblia volt a reformáció előtt? A reformátusok általában minden protestáns emberre nézve igen érdekes kérdés az, hogy a reformáció előtt milyen mértékben volt a Biblia elterjedve? Erre vonatkozólag egyik holland református lap igen érdekes adatokat közöl. Szerinte, mindent összeszámítva, az egész világon kb. 5400 olyan Biblia van, melyeket az 1450 és 1500 között nyomtattak, és pedig 124 különböző kiadásban. E Bibliának fele, számszerint 2194, német könyvtárakban található. Franciaországban van 660, Angliában 473, Egyesült-Államokban 399, Olaszországban 262 és 1443 a többi államokban. Ehhez jön még 1000 olyan példány, amely még nem volt bibliografusok kezében. Csupán a Brit-Múzeum birtokában 180 biblia van a közepkorból. Az Egyesült-Államokban levő száznál több egyetemi könyvtár mindegyike rendelkezik egynél több Bibliával az 1500 körüli időből. Ami a nyelvet illeti: a fentebb említett 5437 Biblia közül 4509 példány latin, 762 német, 98 olasz, 49 cseh és 19 francianyelvű. Hát magyaryelvű Biblia vajon volt-e a reformáció előtt? Erre nézve tudjuk, hogy már 100 esztendővel a reformáció előtt dolgozott két huszita pap: Pécsi Tamás és Ujlaki Bálint a Biblia magyar nyelvre való fordításán. Teljes bibliafordításunk azonban csak kéziratban volt és az is elveszett, csupán töredékes másolata maradt reánk három kódexben. (Bécsi, Müncheni és Aporkodex.) Töredékes bibliafordítások találhatók még a Festetich-kódexben (1493 körül), Döbrentei-kódexben (1508) és Cseh-kódexben (1513). Körülbelül hét kódex van tehát, amely töredékes bibliafordítást tartalmaz a reformáció előtti időből. Valószínű, hogy több is volt, de azok elvesztek.

Az amerikai bibliatársulat munkája kibővítése céljából Newyorkban egy hatemeletes palotát vásárolt.

Egy angol rádióstatistika szerint a legtöbb istentiszteletet a svéd rádió közvetíti.

Az apostolok halála. A régi egyházi atyák írásai szerint Jézus Krisztus apostolai a következők szerint végezték be földi életüket: Pétert megfeszítették és pedig saját kérésére fejjel lefelé, mert nem tartotta magát méltónak arra, hogy ugyanolyan módon halljon meg, mint Krisztus. Andrást is megfeszítették és pedig úgy, mint a két gonosztevőt: kötelekkel kötötték a keresztfára. Két napig élt s szinte az utolsó pillanatig tanította a körülötte álló népet. Idősebb Jakabot Heródes király Jeruzsálemben lefejeztette. Ifjabb Jakabot

egy magas toronyról letaszították, aztán megkövezték s végül furkós bottal agyonverték. Fülöpöt egy oszlophoz kötötték és éhhalálra kárhoztatták. Bertalant kegyetlenül megkínozták, bőrét lenyuzták és testét feldarabolták. Mátét alabárdal ölték meg. Tamást imádság közben lándzsával keresztüldöfték. Simont megfeszítették. Taddeust szintén kivégezték, de az ő vértanúságának körülményeit nem ismerjük. Mátyás kivégeztetésének a módja sem bizonyos. Egyesek szerint megkövezték, mások szerint keresztre feszítették. Judás öngyilkos lett. János az egyetlen, a tizenkettő között, aki természetes halállal halt meg.

A legnagyobb drámaíró végrendeletéből. Shakespeare, a világ legnagyobb drámaírója buzgó protestáns ember volt. Végrendeletét ezekkel a szavakkal kezdte: Az Isten nevében. Amen. Én, Shakespeare Vilmos teljes egészségben és ép elmével — miért Istené legyen a hála —, a következő módon rendelkezem utolsó akaratom felől: mindenképp Istennek, az én Teremtőmnek ajánlom lelkemet, abban a reményben és bizonyos hitben, hogy bár testem porrá lesz, amelyből vétettél, — Krisztusnak, az én Megváltómnak egyetemes érdeme által az örökélet részese leszek.

Megtalálták a bibliai Lakis városát. 1890-ben indult el néhány angol tudós Palesztinába, hogy ásásokat kezdjen. Munkájuk eredménye volt többek között a bibliai Lakis város feltárása. Ezt az utóbbi eredményt nem fogadták egyhangú egyetértéssel a szaktudósok s mint most kiderült, joggal. Starkey és Torziner most megtalálták azt a helyet, amelyet több, mint négy évtizeddel ezelőtt kollégáik kerestek, Lakis városát, melyről Józsué könyvének 10. részében van szó. Az ásások nyomán előkerülő feliratok s emlékek azt bizonyítják, hogy ez a vidék útközési pont volt Mezopotámia és Egyiptom között, de egyúttal fontos kereskedelmi és kulturális hely is.

A svájci ötfrankos bankjegy a következő felírással olvasható: Az Úr gondot visel. Ez a kicsiségnek látszó tény is jellemző ennek a kis országnak vallási életére.

Számok. Ötven éve annak, hogy a francia Pasteur tanár felfedezte a veszettség elleni oltást. Ötven évvel ezelőtt először alkalmazta szernát. Az intézet az ötven év alatt több mint ötvétezer embert oltott le veszettség ellen s mindössze öt esetben bizonyult az oltás hatástalannak. — A mozgatható ólombetű félzer éves jubileumát ünnepli napjainkban. Ötszáz évvel ezelőtt használták először a ma is ismert mozgatható ólombetűt. — Genfi jelentés szerint a nemzetközi munkaértekezlet megállapította, hogy majdnem nyolcmillió kiskorú munkanélküli él különböző államokban.

Kétféle mérték. A magyarországi bankok és részvénytársaságok évi jövedelme 2000 millió P. Fizetnek ez után évi 17 millió pengő adót. A magyarországi gazdálkodók és háztulajdonosok évi jövedelme 700 millió pengő, ami után 139 millió adót fizetnek. Tobzódó, tékozló jólét egyfelől, koplaló nyomorúság másfelől.

Bécsben fel akarják állítani az osztrák-magyar barátság szobrát.

Sajtó alatt van és 1936 januárjára minden emberi bizonyossággal megjelenik a Debreceni Magyar Királyi Tiszta István Tudományegyetem Református Hittudományi Kara professzorainak és doktorainak „*Kálvin és a kálvinizmus*” című kötete, amelyet a kar az Institutio négyszázados jubileuma alkalmából bocsát közre. A kötet dolgozótársai: Csánki B., Varga Zs., Csikesz S., Kállay K., Erdős K., Révész I., Vasady B., Lang A., Payr S., Ferenczy K., Incze G., Marton J., Miklós Ö., Musnai L., Nagy G., Pongrácz J., Soós B., Szabó Z., Tóth E., Tóth L., Török I., Zsirus J. — Tartalmazni fog Kálvinról és a kálvinizmusról szóló, egyetemes és magyar vonatkozású tudományos értekezéseket, amelyek reformátorunk alakját és gondolkodását, valamint hatásait a legkülönbözőbb oldalról világítják meg s tárgyuknál és feldolgozásuknál fogva nemcsak a magyar, de a külföldi tudományos irodalomban is újdonságot jelentenek. Éppen ezért minden egyes dolgozat idegennyelvű kivonattal is ki lesz egészítve. A ritka értékes irodalmi jelenségre, amelynek kiadása *Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület nyomdavállalatának* áldozatkészségét dicséri, nyomatéko-

san felhívjuk az egyházak, iskolák, könyvtárak, a lelképásztorok és minden érdeklődő művelt református egyháztag figyelmét. Kálvint nem elég dicsekedéssel emlegetni, őt ismerni és tanulmányozni kell. A mű lexikon (19×27 cm.) nagyságban, díszes, egész vászonkötésben fog megjelenni. A hatalmas kötet ára előre megrendelve 12 P, mely összeg havi 2 P-jével is befizethető fentemlített vállalat-tól (Debrecen, Böszörményi-út 6. sz.) kért postai befizető lapon. A mű ára megjelenés után kötetenként 15 P. Theologus ifjak, a főiskola igazgatója által igazolt esetben 9 P-ért rendelhetik meg a művet, havi 3 P-s előre befizetett részletre.

Másolat.

Szabolcs református lelkészi hivataltól.

Tekintetes

SZIEZÁK LÁSZLÓ úrnak

harangöntő-mester

BUDAPEST.

Az új harangot folyó hó 22-én a generális vizitáció alkalmával nagyméltóságú *Dr. Baltazár Dezső* püspök úr és nagytiszteletű *Veress Károly* nyirturai református lelkész úr avatták fel és áldották meg, szép, magasztos beszéd és buzgó, lélekemelő ima kíséretében.

A harang kiállítása, szép és csinos. Hangja fülbemászó és igen kellemes. Szívvel örülünk, hogy új harangunkat olyan kiváló szakértelen-mel, igazán mesteri, művészi módon öntötte meg kedves Sziezák úr.

Isten áldja minden javaival.

Szabolcs, 1935 szeptember hó 25-én.

Tomory Jenő sk.,
református lelkész

HIVATALOS ÉRTESÍTÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3679—1935. szám.

KÖRLEVÉL.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr 40,290—1935. V. 1. szám alatt kelt leiratával a földn üvelésügyi Miniszter úr 53,585—1935. I. 3. számú átirata alapján felhívta a figyelmemet arra, hogy a Visegrádra kiránduló iskolák nagy részének nincs tudomása a belépő díjak megállapításra vonatkozó rendelkezésről, aminek folyománya-képpen a belépő díjak szedése az egyes iskolák vezetői és a belépő díjak szedésével megbízott kincstári személyzet között több ízben vitákra adott alkalmat.

A földn üvelésügyi Miniszter úr átirata értelmében tudomás és további eljárás végett értesítem a kebelbeli valamennyi tanintézet igazgatóságát, hogy:

1. a visegrádi vár belépési díja 10 fillér, a Salamon-toronyba való belépés díja pedig 20 fillér személyenként;
2. iskolák és nevelő-intézetek csoportos látogatása esetén a vezető tanárok és tanulók 50%-os kedvezményt élveznek;
3. a rendesárú belépőjegyeket a belépő díjak bevételezése mellett a Salamon-torony melletti várkapuban lakó várkerületi erdőőr, a kedvezményesárú jegyeket pedig a visegrádi m. kir. áll. és koronauradalmi erdőhivatal (Visegrád, Fő-utca 29. sz.) adja ki;
4. díjtalan belépésre sem a gödöllői m. kir. áll. és koronauradalmi erdőigazgatóság, sem a visegrádi erdőhivatal engedély nem adhat.

Debrecen, 1935 október 12.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3715—1935. szám.

KÖRLEVÉL.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úrnak 6500—1935. eln. szám alatt valamennyi tankerületi kir. főigazgatóhoz intézett rendeletének másolatát a kebelbeli középiskolák igazgatóságai tudomásulvétel céljából közlöm:

„A folyó évi szeptember hó 13-án elnökletem alatt tartott tankerületi főigazgatói értekezlet alkalmával már rámutattam arra, hogy a közoktatásügyi igazgatásról szóló 1935. VI. tc. alapján kinevezett tankerületi főigazgatók, mint középfokú tanügyi hatóságok működésüket előreláthatólag a jövő év február, esetleg március hó elején fogják megkezdeni, illetőleg kb. erre az időre lehet az idézett törvénynek a tankerületi kir. főigazgatók hatáskörét megállapító rendelkezéseit végrehajtani. Ez miatt az átmeneti idő alatt a szakfőigazgatóságok és szakfelügyelőségek tovább folytatják működésüket s azok csak a törvény említett rendelkezéseinek életbeléptetése időpontjában olvadnak be a tankerületi főigazgatói hivatalokba, illetőleg ekkor veszik át a tankerületi kir. főigazgatók egészben vagy részben a szakfőigazgatóságok hatáskörét.

Mivel azonban fontos érdekek fűződnek ahhoz, hogy az átmenet megkönnyítése érdekében az állomáshelyüket már kivétel nélkül elfoglalt és megfelelő személyzettel rendelkező tankerületi kir. főigazgatók az eddig rendelkezés és vezetés alatt állott középiskolák igazgatásának irányítását, illetőleg valamennyi középiskola tanulmányi felügyeletét és ellenőrzését haladéktalanul átvegyék, az 1935. VI. tc. 1. § 2. bekezdésének a tankerületek területét megállapító rendelkezését az idézett tc. 22. §-ában nyert felhatalmazás alapján a középiskolákra vonatkozólag a folyó évi október hó 15-ével életbeléptetem.

Felhívom azért Főigazgató urat, hogy tankerületének az idézett tc. 1. §-ában megállapított területén levő középiskolák ügyeinek intézését mielőbb vegye át és ügykört az említett átmeneti idő alatt a jelenleg érvényben levő jogszabályok, illetőleg a főigazgatói utasítás értelmében lássa el.

A tankerületébe tartozó autonóm hitfelekezeti középiskoláknak miniszteri megbízott minőségben való meglátogatása és ezekben az iskolákban az állami főfelügyeleti jognak gyakorlása az e tárgyban 39.623—1925. V. 1. sz. alatt kiadott és az érdekelt egyházi főhatóságokkal is közölt rendeletem értelmében eszközöndő.

Egyúttal felhívom a régi tankerületi főigazgatóságokat vezető kir. főigazgatókat, hogy irattárukból az új területi beosztás értelmében más tankerületbe kerülő középiskolákra vonatkozó ügyiratokat, kimutatásokat, táblázatokat stb. válogattassák ki és a lehető legelső időben becsassák az illetékes tankerületi kir. főigazgató rendelkezésére.

Budapest, 1935 október hó 7-én.

Dr. Hóman Bálint s. k.

Debrecen, 1935 október 15.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

5167—1935. sz.

KÖRLEVÉL.

A négy református egyházkerület és valamennyi református egyházmegye elnökségéhez.

Adott esetben a fegyelmi eljárás alá vont lelképásztor az egyházkerületi bíróság másodfokú ítélete elleni felebbezését telefonon jelentette be az illetékes esperesnek. A konventi rendes bíróság ennek a fegyelmi ügynek harmafokon való elbírálása során megállapította, hogy a telefonon bejelentett felebbezés nem felel meg azoknak a természet-szerű kívánalmaknak, amelyeket ezen aktus komolysága, a felebbezést bejelentő személyazonosságának, a bejelentés tartalmának pontos megállapítása s az egyházi felsőbb hatóságok tekintélyének tiszteletben tartása megkövetel.

Az egyetemes konventi rendes bíróság elvi jelentőségű határozata szerint az egyházi VI. tc. 115. §-a második bekezdése értelmében a felebbezés szóbeli bejelentése a fenti szempontoknak s ennek folytán a törvény szellemének akkor felel meg, ha az akképpen történik, hogy a szóbeli

nyilatkozatot tenni kívánó fél vagy igazolt meghatalmazottja személyesen jelenik meg az illetékes egyházi hatóság előtt s annak hivatalos helyiségében vagy általa megjelölt más megfelelő helyen a szokásos hivatalos óráknak megfelelő időben teszi meg nyilatkozatát s kéri annak jegyzőkönyvbé vételét vagy hivatalos feljegyzését.

Az egyetemes konventi rendes bíróságnak ezt a határozatát szíves tudomás és az egyházi bíróságok gyakorlatának egészséges irányítása érdekében tisztelettel közöljük.

Budapest, 1935 szeptember 26.

A református egyetemes konvent elnöksége:

Dr. Balogh Jenő s. k.,
főigazgató, világi elnök.

Dr. Baltazár Dezső s. k.,
püspök, lelkési elnök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3246—1935. szám.

KÖRLEVÉL.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr 39.623—1935. V. 1. szám alatt kelt leiratával közölte, hogy az 1935. évi VI. tc. életbeléptetésének idejéig az 1883. XXX. tc. 46. §-ában gyökerező jogánál és köteletségénél fogva az egyházi főhatóságom alá tartozó debreceni, a hajdú-böszörményi Boeckay és a mezőtúri református gimnáziumokhoz, továbbá a hajdúnánási, a karcagi és a kisújszállási Horthy Miklós református gimnáziumokhoz, végül a debreceni református leánygimnáziumokhoz vitéz Dr. Besenyei Lajos debreceni tankerületi kir. főigazgatót, a békési és a szeghalmi Péter András református reálgimnáziumokhoz, valamint a hódmezővásárhelyi református Bethlen Gábor gimnáziumhoz és református leányliceumhoz Dr. Kisparti János szegedi tankerületi kir. főigazgatót küldötte ki miniszteri megbízottnak, hogy az állami főfelügyeleti jogot nevében gyakorolja, e tisztségben a felekezeti középiskolák meglátogatásáról szóló 4316—1892. számú rendelettel kibocsátott Utasítás szerint járjanak el és tapasztalataikról hozzá jelentést tegyenek.

Debrecen, 1935 szeptember 15.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3297—1935. szám.

KÖRLEVÉL.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 39.746—1935. V. 1. ü. o. szám alatt kelt leirata szerint az iskolán kívüli népművelési tevékenységről évenként országosan gyűjtött statisztikai adatokból megállapítható, hogy a közép- és középfokú iskolai tanárság a népművelési előadók között nem szerepel abban az arányban, amely számához viszonyítva s a nemzetnevelésben képviselt súlyára és értékére való tekintettel ezen a téren is kívánatos lenne.

Az iskolán kívüli népművelés sok irányú, városokra és falvakra egyaránt kiterjedő munkájában a nemzet értelmiségének minden foglalkozási ága többé-kevésbé részt vesz. A közép- és középfokú iskolák tanárai, akik erre a munkára kiváló képességekkel rendelkeznek és akik hivatottak arra, hogy a nemzetnevelésnek és a nemzeti kultúra terjesztésének az iskola falain kívül is erősségei legyenek, a nemzeti közművelődésnek tesznek szolgálatot, ha iskolai kötelességeik teljesítése után a lehetőségekhez képest önként részt vállalnak az iskolán kívüli népművelés munkájából is.

Felhívom azért a főhatóságom alá tartozó iskolák igazgatói útján a fentiekre a tanári karok figyelmét azzal a tájékoztatással, hogy az iskolán kívüli népművelési tevékenységet a törvényhatóságokként alakult és a törvényhatóságok székhelyén működő iskolán kívüli népművelési bizottságok szervezik, irányítják és ellenőrzik és az iskolán kívüli népművelési tevékenység anyagi és adminisztratív ügyeit e bizottságok intézik.

Debrecen, 1935 szeptember 18.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3312—1935. szám.

KÖRLEVÉL.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 39.144—1935. V. 1. szám alatt kelt leirata alapján tudomás és megfelelő további eljárás végett értesítem a főhatóságom alatt álló valamennyi tanintézet vezetőjét arról, miszerint hozzájárulok ahhoz, hogy az iskolák a Lengyel-Rheinfuss Ede festőművész festménye után a magyar földrajzi intézet Rt. kiadásában megjelent „A magyar nemzeti hadsereg bevonulása Budapestre 1919 november 16.” című faliképet a beszerzési átalányuk terhére beszerezhessék.

Debrecen, 1935 szeptember 19.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3444—1935. szám.

KÖRLEVÉL.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr 39.144—1935. IV/1. szám alatt kelt leirata folytán felhívom az egyházi főhatóságom alá tartozó iskolákat a „Magyar Nemzeti Hadsereg bevonulása Budapestre 1919 november 16.” című falikép beszerzésére.

A 70×90 cm. nagyságú, díszes kerettel, üvegezve és sárgaréz címtábláskával ellátott kép ára az egyes iskolák igazgatói és tanári (tanítói) szobáinak részére felsőbb intézkedés folytán darabonként 18.—P.

Ugyanilyen nagyságú az iskolai használatnak megfelelő, kemény kartonra kasírozott és függesztékkel ellátott kép ára — az egyes iskolák ifjúsági gyülekező helyei (előcsarnok, tornaterem, folyosók, cserkésztthonok stb.) részére — darabonként 6-10 P.

Debrecen, 1935 szeptember 28.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3557—1935. szám.

KÖRLEVÉL.

Az egyetemes konvent tankönyvügyi bizottságának folyó évi augusztus 9-én 1—1935. sz. a. hozott határozata alapján mihez tartás végett közlöm, az elemi népiskolákat fenntartó egyházközségekkel, hogy a konvent által engedélyezett népiskolai tankönyvek használata kötelező s az ettől eltérés fegyelmi vétséget képez.

Debrecen, 1935 október 7.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3582—1935. szám.

KÖRLEVÉL.

Felhívom a kebelbeli nagytiszteletű esperes és lelkész urak, valamennyi iskolánk és tanintézeteink tekintetes igazgatóságának figyelmét Dr. Balla Antalnak, a Pesti Hírlap munkatársának „A legújabb kor gazdaságtörténete” című munkájára.

A könyvet a szakkritika, mint hézgapótló munkát a legmelegebb elismeréssel fogadta s a kapitalista gazdasági rendszer történetét foglalja magában. Kifejti benne az individualista gazdasági rendszer óriási érdemeit. A legnagyobb tárgyilagossággal nyúl hozzá a gazdasági élet problémáihoz, de ez nem akadályozza meg abban, hogy reá ne mutasson a divatos áramlatoknak; a tervgazdaságoknak, a különböző kollektivisták irányoknak a gazdasági életre gyakorolt ártalmaira.

A könyv az Egyetemi Nyomda kiadásában jelent meg s onnan beszerezhető.

Debrecen, 1935 október 7.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3712—1935. szám.

KÖRLEVÉL.

Az elkövetkező 1936. évben lesz Liszt Ferenc születésének 125. és halálának 50. évfordulója. Ez alkalomból országsszerte jubileumi ünnepek lesznek, melyek már folyó évi október havában kezdődnek meg.

Kívánatosnak tartom, hogy ez alkalomból Liszt Ferenc nagyságáról és halhatatlan érdemeiről a magyar ifjúság kellőképpen tájékoztatva legyen, azért elrendelem, hogy folyó hó 22-én, Liszt Ferenc születése napján, az egyházi főhatóságom alatt álló középiskolákban egy órán valamelyik intézeti tanár Liszt Ferenc tisztelettel magyarságát, emberi és művészi kiválóságát méltassa a tanulóifjúság előtt.

Debrecen, 1935 október hó.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3743/3745—1935. szám.

KÖRLEVÉL.

Felhívom a nagytiszteletű esperes és lelkész urak, közép- és középfokú tanintézetek tekintetes igazgatóságának figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr kiadásában megjelenő *Hivatalos Közöny* folyó hó 15-én megjelent 20. számában 6505—1935. eln. sz. a. a magyar „Egészség Hetét”-ről való megemlékezés, 12.800—1935. sz. a. a tanulóifjúság zeneoktatása és 6263—1935. eln. sz. a. a polgári iskolai Tanulmányi Értesítőkönyvek rendszeresítése tárgyában közzétett rendeleteire.

Debrecen, 1935 október 15.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázati hirdetmények

Pályázat.

A debreceni református egyház pályázatot hirdet egy rendes, illetőleg segéditanítói állásra. Fizetése törvényszerű. Lakás természetben, esetleg a törvényes lakbér. Kötelessége: egy vagy több osztály vezetése, belmissziói munkában való részvétel, szükség esetén kántorok helyettesítése. Pályázók okmányaikkal (oklevél, nem református képzőkben végzeteknél vallástani pótképesítő, keresztlevél, illetőségi, valamennyi esperesileg megerősített működési és legújabb keletű orvosi bizonyítvány) felszerelt kérvényüket *Molnár Ferenc* lelképásztor, iskolaszéki elnökhöz, Debrecen, Ispótlály-tér 2. sz. 1935 október 21-ig nyújtják be. A megválasztott a debreceni református tanítók segélyegyesületének kötelezett tagja. Az egyház költözködési költséget nem ad. Az okmányok visszaküldésére felbélyegzett és megcímezett boríték melléklendő. Az állást választás után azonnal el kell foglalni.

Pályázati hirdetmény.

A sárospataki főiskola előjárósága pályázatot hirdet a theol. akadémián megüresedett *szisztematikai tanszék*re folyó november 1-i határidővel. A részletes pályázati feltevételek feől theol. akad. igazgatóság nyújt felvilágosítást. Cím: Sárospatak, Főiskola.

A sárospataki theol. akadémia igazgatósága.

TARTALOM:

Tiszántúli segédlelkészválasztás.
Baráth Imre: Részlet a környékünkbeli püspöki látogatásból.
Görömbei Péter: Bocskay haláláról.
Nagy Miklós: Partikula-iskolák létesítése.
Kósa Béla: Hála Istennek Fezérták...
Tudomány és irodalom.
Hírek az enyházmegegyéből.
Különfélek.
Hivatalos értesítés.
Pályázatok.
Vasúti menetrend.
Hirdetések.

Legjutányosabban vásárolhat és készíttethet méret után férfi és női cipőket, vadász-, sport-cipőket és csizmákat
UDVARHELYI GYULA ortopéd cipésmesternél
 Debrecen, Ferenc József-út (Piac-u.) 89.
 Ortopéd cipők szakzerű készítője és javítója. Bokasüllyedésnél, kezdődő lúdtalpnál ajánlja beépített speciális betétjeit.
 Bokasüllyedéshez gyógybetétek allandóan raktáron.

SESZTINA LAJOS

Alapította 1819-ben Sesztina János vasnagyerkeskedés
 Telefon 6. és 15-48. Debrecen.

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
 Magyar gyártmányú zománc-edények,
 zsír-bödönök, disznóölő-kések, húsvágó-gépek

**Földek, házak,
 telkek eladása,
 vétele, bérlete**

ügyében forduljon bizalommal

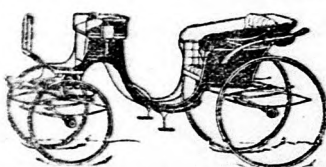
DIENES JÓZSEF

O. F. B. ingatlanforgalmi irodájához
 Debrecen, Fűvészkert-utca 16.

**Kályhák, tűzhelyek, zománc-
 edények** előnyösen vásárolhatók jótállással

TÓTH GYULA

vasüzletében
 DEBRECEN, VÁROSHÁZA ÉPÜLET.

Kocsik

minden
 alakban

Riesz Henrik

kocsigyár
 Debrecen.

Bartha István kövező- és burkolómester
 DEBRECEN, Ispótlány-u. 3/b. Tel. 27-85.
 Űt- és udvarburkolások a legkiválóbb
 burkoló anyagokkal a legcsóbb árban

Magyarország aranykoszorús mestere

Szlezák László

harang- és ércöntőde, harangfelsze-
 relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPAN-UTCA 77.

és Petneházy-u. 78. sz. egyesített telken, de a
 gyár bejárata: VI., Petneházy-u. 78. sz. alatt.
 Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál.

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE 1935
 KÉSZÍTETT HARANG, MELVET D. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ŰR
 AVATÓTT FEL.

Előnyös fize ési feltételek.

Számos egyházi elismerőlevél

Az 1900. évi párisi világykiállításon díszoklevéllel,
 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel,
 az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormány-
 díszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székes-
 fehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításon nagy
 aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vá-
 sáron emléklappal kitüntetve.

**A budapesti Bazilika 7945 kilogram-
 mos új harangja gyáramban készült.**

Központi fűtés, víz, gáz, csatorna

KÉSZÍTÉS, ÁTALAKÍTÁS, JAVÍTÁS, KARBANTARTÁS. MINTARAKTÁRI

Telefon: 19-37.

GYENES

DEBRECEN,
 Szent Anna-utca 8.